

**8. M****FOR NASJONAL FRIHET OG SOSIAL RETTFERDIGHET****Harald Grieg er forfatterens fiende nr. 1.**«8. Mai» kommer ut i Kristiansund N. — Postadresse boks 41. — Kontor: Nedre Enggate 20 LL — Abonnementspris kr. 16,— pr. år, løssalgspri  
40 øre. — Annonsepris kr. 0.32 pr. m/m. — Fåes i kioskene hver lørdag.

Nr. 18.

Fredag 16. mai 1952.

6. årg.

**40  
øre****Hroar Hovden død.**

HROAR HOVDEN er død.

Søndag morgen fikk vi denne triste melding fra Voss. Lørdag 10. mai var han sammen med Andedrs Hafskjold og Helge Grønstad kommet til Voss for å holde et forbundsmøte, og søndag morgen kl. 9 døde han av hjerteslag.

Karl Hroar Hovden var sønn av dikterpresten Anders Hovden. Han ble født i Drammen i 1898. Tok artium ved Trondheims Katedralskole og senere krigsskolen -, ble kaptein, men tok avskjed som offiser i 1943. Som offiser deltok han i krigen i 1940 i Romsdal og Gudbrandsdalen. I 1941 ble han beordret til fylkingsfører i Arbeidstjenesten og denne stilling innehadde han til krigens slutt. I 1945 ble han dømt til 5 års tvangsarbeide derav har han sonet 3 år og 2 måneder. I 1924 ble han gift med Eva Sop, datter av dr. Sop. De har bare en søn som nå er læge. Hovden var disponent for A-S Gjær, Kapp.

Atter er en av våre fremste menn gått bort. Hovden sto nå midt opp i det mest avgjørende arbeide for vår sak. Dagen før han reiste til Voss kom han fra København hvor han hadde hatt viktige konferanser med menn som har sagt seg villige til å arbeide for en nøytral gjennomgåelse av det norske rettsoppgjøret. Hovden ventet seg meget av dette, og i et brev, det siste vi fikk fra ham skriver han:

«Jeg har hatt en meget interessant reise, med flere konferanser om vår sak, bl. a. med borgermester Bendz, Göteborg og fhv. justisminister Rytter, København, og andre».

Hovden gikk helt inn for det arbeide som ble lagt på ham, og som formann i Forbundet for Sosial Oppreisning fikk han et ar-

**Merket det stend om mannen han stupa.**

På kort tid er vi politisk dømt blitt rammet av tre smertelige tap. Først døde dr. juris Gustav Smedal, som var den stillferdige og kunnskapsrike rådgiver i vårt arbeide. Dernest kom turen til redaktør Nils Vikdal, som var en av vårt blads grunnleggere og som ved sin vitalitet og sitt beseirende humor ga mange fortvilte og knekkede nytt livsmot. Og så mottok vi den triste og lamende meddelelse om, at formannen i Forbundet for Sosial Oppreisning, kaptein Hroar HOVDEN, plutselig var innhentet av døden midt i sitt selvopoffrende og uforferdede arbeide for vår sak.

Da Hroar Hovden sommeren 1949 av en engere krets ble utpekt som leder for vårt sosiale gjenreisningsarbeide, var hans navn ukjent for de fleste. Men

**Den plass du inntok kan ingen utfylle**

Ennå er jeg for lamslått til å fatte det. Ennå er det hele så fullkommen utrolig. . .

Bare for tre timer siden hadde vi Hroar midt mellom oss, og så gjør et overraskende og brutalt hjerteslag slutt på vår beste venn og medkjemper. . .

Hroar Hovden ble en av dem som fikk den begunstigelelse å «dø stående». Ennå igår var han mellom oss her på Voss. Traust og besindig la han fram den sak som for ham var blitt en livssak og en hjertesak. Og i ly av det som nettopp er hendt gir hans sluttord igår en egen betydning:

«VI blir nok kan henne borte, men det lever andre etter oss. Det kan bli en tung bær å bære den arven de får, men la oss tro at våre barn kjenner pliktfølelsen trykke, og at de utrettelig fører vår kamp videre til vårt bilde er rensert for skamstemplet».

Disse ord har et budskap til oss alle!

Ha takk for alt — kjære Hroar — vår alles kamerat og uforferdede kampfelle.

Den plass som du inntok mellom oss kan ingen utfylle. — Men så langt hver og en evner skal vi følge din siste parake: «Vårt arbeide går videre; og skal gjøre det til målet er nådd! Det er den beste måten vi kan takke og hedre deg på».

Voss 11. mai 1952.

**Vi takker vår formann**

På sin post falt atter en av de fremste i vår alvorsdyst. Forbundets formann Hroar Hovden Gjennom 2 år fulgte han traust og besindig sin linje: den å konsolidere Forbundet innad og å sette det i respekt utad. Meget måtte ordnes i stillhet, mens utålmodige forlangte resultater. Nettopp uttrykte han sin glede over positive besøk hos svenske og danske forbindelser. Gransking av rettsoppgjøret sto på programmet. Så falt han bort midt under arbeidet. Livet synes for ofte å være innsats i kampen for rettferd.

Vi takker vår formann for det han ga. Arven blir ikke lett å ta opp og bære fram.

ARNE BERGSVIK.

**Vi blir stående fattige igjen**

Det blir vanskelig å gjøre seg fortrolig med at Hroar Hovden er borte. Han var jo av den friske og kjekke typen, med godt humor og tro på livet, nettopp av de en skulle tro hadde en god del av livet foran seg.

Jeg hadde den glede å bli kjent med Hovden i Forbundet for Sosial Oppreisning, hvor han har vært formann og illegjel siden dette ble stiftet. Jeg fikk større og større respekt for hans evner og dyktighet og vårt vennskap ble fastere som tiden gikk.

Hovden kjempet for det han mente var sannhet og rett med blanke våpen, og brukte sin skarpe penn og strålende talegaver i opplysningens tjeneste for denne sak. Han hadde

**Professor Jon Skeie protesterte i 1947 mot at Torolv Fanebust tok ham til inntekt for angrep på høyesterettsjustitiarius Paal Berg, lagmann Solem og høyesterettsadvokat Arntzen****Kort tid etter professor Skeies død nyttes hans navn igjen til støtte for samme angrep, inntatt i «8. mai» den 12. oktober 1951**

Denne imøtegåelse fra fru professor Jon Skeie gjelder en artikkel inntatt i avisen «8. Mai» den 12. oktober 1951, undertegnet T. F. og med følgende overskrift: «En alvorlig anklage mot Pål Berg, Sven Arntzen og en stor del av landets dommere. Den 10. oktober offentliggjorde «§ 100» nedenstående artikkel som professor Jon Skeie fant uangripelig. Triumviratet Berg, Solem, Sven Arntzen pluss de øvrige rettssvikerne er hjemfallen til inntil 10 års fengsel etter loven».

I «Aftenposten» ble 28. juni 1947 inntatt en beriktigelse fra professor Jon Skeie i anledning av herr Fanebusts uttalelse under rettssaken mot ham om at han hadde konferert med professor Skeie for han trykket en artikkel inneholdende angrep på høyesterettsjustitiarius Paal Berg, lagmann Solem og høyesterettsadvokat Sven Arntzen. Beriktigelsen lyder slik:

«Høsten 1946 fikk jeg et brev fra Fanebust med utkast til en artikkel som inneholder angrep på Berg, Solem og Arntzen i anledning av deres forslag til provisoriske anordninger,

pe uvenner. Som den fine og intelligente personlighet han var skilte han mellom sak og person og fant som oftest unnskyldende momenter for sine motstandere.

Vi som hadde fornøyelsen av å samarbeide med ham blir stående fattige igjen.

Du kjempet for rett og sannhet på din post du falt.

Du ville redde folket og landet. Vi takker deg for alt

bl. a. om landssvik. Fanebust ønsket å høre min mening. Jeg sendte ham noen ord til svar. Jeg har dessverre ikke noen gjenpart av dette.

Da jeg fikk kjenskap til at Fanebust hadde nevnt mitt navn i forbindelse med artikkelen, ba jeg hans advokat skaffe meg svaret. Advokaten meddelte meg i går at Fanebust ikke har det her, men hjemme i Stavanger. Foreløpig har jeg derfor bare å si: Jeg synes å erindre at jeg forrådet Fanebust å skrive artikkelen, og at jeg derfor ikke gransket den nærmere. Det forbauser meg at han likevel har offentliggjort den. Det er i alle fall et grovt tillidsbrudd at han nå anfører meg som kausjonist for sitt angrep, og det uten noen nødvendighet. For artikkelen er, som statsadvokaten opplyste, ikke gjenstann for tiltale.

Jeg vil imidlertid tilføje: Jeg forstår da ikke hvorfor den skulle leses opp i retten. Den inneholder jo et angrep på navngitte menn, og opplesningen har gitt dette angrep en publisitet som det ikke før hadde».

Hr. Fanebust lovet professor Skeie å skaffe ham avskrift av det omhandlede brev, men det har herr Fanebust ikke gjort.

Professor Skeie døde 17. september 1951.

I avisen «8. Mai» for 12. oktober 1951 ble hans navn atter, angivelig med støtte i det samme brev, tatt til inntekt for det samme angrep.

Tross forlangende fra professor Skeies enke i brev av 19. oktober 1951 har herr Fanebust nektet å skaffe henne avskrift av dette brev.

Tross anmodning fra fru professor Skeie har redaksjonen for avisen «8. Mai» ikke oppgitt til henne, hvem som er forfatter av den ovennevnte artikkel inntatt i denne avis den 12. okto-

ranser om vår sak, bl. a. med borgermester Bendz, Göteborg og fhv. justisminister Rytter, København, og andre».

Hovden gikk helt inn for det arbeide som ble lagt på ham, og som formann i Forbundet for Sosial Oppreisning fikk han et arbeidspress som mange ganger oversteg en manns styrke og tid. ..I hele sitt virke var han rolig og avbalansert. Han gjorde aldri noe overilet. Det var plan og omtanke i alt han foretok seg, og under hans ledelse er vårt Forbund blitt til en maktfaktor som myndighetene i dag — uten å ville det — dog må regne med.

Hovden oppnådde ikke å få se de store resultater av sitt arbeide, men det han har vært med på å skape, vil ikke dø ved død mann. Hans ånd og vilje vil fortsatt prege Forbundets arbeide og hans manende ord om fortsatt kamp mot uretten vil stå for oss som er igjen.

Vår sak har ved hans død mistet sin fremste talsmann, men vi må så langt evne og vilje rekke fortsette i hans fotspor. Han ofret seg helt, uten hensyn til seg selv gikk han inn for vår felles sak, som for Hovde var blitt noe av ham selv.

Hroar Hovden var stolt og ette kjær, og han følte svimerkingen som en ren fysisk smerte og det var glød og hellig overbevisende harme i hans ord når han holt sine store taler på Forbundets mange møter, men han brukte aldri simple våpen eller tomme frasesmessige ord.

Vi vet at hans plutselige død er en manns offer for mange.

Hans minne vil leve blant oss og vi ber om fred for hans ånd.

## Alltid saklig og hensynsfull

Døden kom så uventet for oss alle som kjente Hroar Hovdens arbeidskraft og virksomhet. — Han var av de man satte mer og mer pris på etterhvert som man lærte ham å kjenne. Alltid saklig og hensynsfull. Fra talerstolen var han frisk og brennende for det syn han mente var rett, og nettopp nå arbeidet han med nye og store oppgaver som han var sikker på ville bringe gode resultater.

Det er trist at han nå ikke lenger er blant oss.

Han vil bli dypt savnet, men ikke glemt.

Takk for alt!

AKSEL BERGER.

oppfrende og uforferdede arbeide for vår sak.

Da Hroar Hovden sommeren 1949 av en engere krets ble utpekt som leder for vårt sosiale gjenreisningsarbeide, var hans navn ukjent for de fleste. Men de som pekte ham ut, visste at han var en høyrelst mann, velsett i alle kretser og respektert også i våre motstanderes leir. I de to og et halvt år, han har stått i ledelsen for vårt Forbund, har han utført et kjempearbeide og har vært med på å bygge det solide grunnlag, som vårt arbeide hviler på. — Fra første dag valgte Forbundet opplysningslinjen og den fulgte Hroar Hovden med fast hånd og ubøyelig vilje. Det er også denne linje som vil bli fulgt i fremtiden, så lenge Forbundet har en oppgave å løse.

Det blir landsledermøtet til sommeren, som skal utpeke Hroar Hovdens ettermann som Forbundets høyeste tillitsmann. Det blir ikke lett å finne mannen, som kan innta hans plass, for den krever ikke bare lederegenskaper, men også den ubetingede offervilje og det begeistrede pågangsmot. Men mannen må finnes, for vårt forbund står foran løsningen av livsviktige oppgaver som avhenger av form., sekretariatets og forbundsstyrets slagkraft. Forbundets organisasjonsapparat må utbygges, de sakkyndiges utredninger forberedes og opplysningsvirksomheten utvides. Dette vil kreve handlekraft og her beror meget på formannen selv om sekretariatet utfører det daglige arbeide.

De tunge tap som vår sammenslutning har litt, må mane oss alle til øket innsats. Vi må sørge for at «merket det stend om mannen han stupa». Det er et krav som minnet om Hroar Hovden stiller til oss alle. Etter vår mening løser vi denne oppgave best ved et direkte medlemsskap i Forbundet som den faste kjerne, hvor om alle de sympatiserende og de sagtmodige kan slutte opp ved støttetiltak. Vi håper at denne sak kan bli løst allerede i år, og vi vet også at Hroar Hovden arbeidet for denne løsning.

I signing av hans minne går vi til fortsatt arbeide for felles sak, og vi ber alle — ikke bare de politisk dømt og deres pårørende, men enhver som vil borgfred og rettferdighet — om å slutte opp om Forbundet og vårt blad, som er de fremste kampmidler vi rår over.

men så langt hver og en evner skal vi følge din siste parole: «Vårt arbeide går videre, og skal gjøre det til målet er nådd! Det er den beste måten vi kan takke og hedre deg på».

Voss 11. mai 1952.

HELGE GRØNSTAD.

# Åndelig krypskytteri tyranniserer institusjoner og privatbedrifter i Norge

Den såkalte «nasjonale» holdning har utviklet seg til brødnidd og forfølgelsesvanvidd

## Oslo er en åndelig pestbefengt jungel

Vi har fått høve til å offentliggjøre et brev som en Oslo-mann for en tid siden sendte Oslo Ligningsråd.

Det er forstemmende å bli vitne til at de «gode» fremdeles driver på med å forfølge og boykotte tidligere NS-folk. Vi gjengir brevet i sin helhet:

Jeg har mottatt Deres skriv av 27. ds. med melding om at «da den oppgitte inntekt ikke er tilstrekkelig til å ha dekket Deres leveomkostninger i 1951 og oppgavene ikke antas å være etter nøyaktige noteringer, vil likningen bli ansatt delvis skjønnsmessig av rådet.»

Hertil vil jeg bemerke følgende:

Etter å ha vært ansatt som revisor i Statens tjeneste i 9 år, ble jeg grunnnet passivt medlemsskap i NS satt på porten 8. 5. 1945, og jeg har til dags dato ikke engang fått utbetalt oppgjøret lønn, som jeg hadde til gode da jeg måtte slutte. Etter å ha satt 5 mdr. i konsentrasjonsleir grunnet en anonym, falsk anmeldelse, stemplet jeg i 4 år ved Oslo Arbeidskontor. Min bror dr. N. N. som nå er bosatt i Stockholm, men var hjemmefrontmann under krigen, snakket personlig med Arbeidsdirektoratets sjef angående min sak. Dette resulterte i et skriv derfra om at Oslo Arbeidskontor var blitt bedt om spesielt å ta se gav min sak. Resultatet var at jeg fikk jobb som trafikketter noen dager vår og høst. Jeg har selvsagt skrevet mange søknader på stillinger i min bransje, bl. a. til Rikskontrollasjonen og Oslo Ligningsvesen — uten å få svar engang. Årsaken

vårt vennskap ble fastere som tiden gikk.

Hovden kjempet for det han mente var sannhet og rett med blanke våpen, og brukte sin skarpe penn og strålende taler, i opplysningens tjeneste for denne sak. Han hadde mange motstandere, men nep-

motstandere.

Vi som hadde fornøyelsen av å samarbeide med ham blir stående fattige igjen.

Du kjempet for rett og sannhet på din post du falt.

Du ville redde folket og landet. Vi takker deg for alt.

ANDERS HAFSKJOLD.

## President Gottwald nærmer seg Titos linje

London: Privat til 8. M.

Etter hva det opplyses på vel underrettet hold i London, har president Gottwald i de siste 12 måneder i stadig stigende grad forsøkt å frigjøre seg for Kremles innflytelse i Tsjekkoslovakia. De opplysninger som man sitter inne med nå går ut på at det var Gottwald som for en tid siden ved et kupp fikk arrestert den mektige generalsekretær i det tsjekkoslovakiske kommunistiske parti, Rudolf Slanski og fikk ham tiltalt for høyforræderi. Slanski skulle kort tid etter ha arrestert Gottwald for «separatiske tendenser».

Man har inntrykk av at Gottwald mestrer situasjonen og at hans innerste håp i virkeligheten er å spille samme rolle som Tito. Det skal være kommet følere fra ham til Vest-Europa i den anledning, men i London og Paris har man foreløpig stillet seg ytterst reservert, idet man antar at man kan vente ennå mer dramatiske begivenheter i Tsjekkoslovakia i de kommende måneder og ønsker å se hvordan forholdene utvikler seg.

dessverre en beklagelig misforståelse at jeg skulle få honorar». Slike anonyme telefonoppringninger har de fått både i Aftenposten og Dagbladet, som jeg har beviser for. — Dessuten har jeg hørt at det finns stensillerte hefter med oppgaver over NS-medlemmene.

Nå i begynnelsen av januar søkte jeg jobb 3—4 timer pr. dag ved Trellders regnskapskontor ifølge annonse. Jeg ble innkalt til konferanse og major Treider konstaterte selv i skolens arkiv, at jeg hadde tatt flere eksamen-skulle få kr. 5,00 pr. time og nærmere beskjed hvilken dag jeg skulle begynne. Til dags dato har jeg intet mere hørt derfra, og nå er vel de fleste årsoppgjørene ferdig.

Det er vel slike «inntekter» Oslo Ligningsråd akter å ansette skjønnsmessig. Men slike skjønnsmessige inntek-

— Fortsettes side 4 —

Tross forlangende fra professor Skeles enke i brev av 19. oktober 1951 har herr Fanebust nektet å skaffe henne avskrift av dette brev.

Tross anmodning fra fru professor Skele har redaksjonen for avisen «8. Mai» ikke oppgitt til henne, hvem som er forfatter av den ovennevnte artikkel inntatt i denne avis den 12. oktober 1951.

Margit Skele.

## General Eisenhowers Europa-plan

Roma: Privat til 8. M.

General Eisenhower har under sitt siste besøk i Roma gitt løfter om at han til enhver tid vil støtte arbeidet med Vest-Europas utvikling, da han anser et sterkt Europa som livsviktig for USA. Det er imidlertid etter hans mening nødvendig at Vest-Europa så snart som mulig blir samordnet i et statssamband. Skal dette skje må man

1. Sette Schuman-planen ut i livet fortest mulig.
2. Sammenkalle en grunnlovgivende vesteuropeisk forsamling.
3. Undertegne en europeisk forsvarsavtale.

## Tysk-fransk samarbeide over hele verden

Hamburg: Privat til 8. M.

Det tyske industriforbund vedtok på sitt landsmøte her en revolusjon som oppfordrer myndighetene til å foreslå for Frankrike at det innledes et intimt samarbeide over hele verden mellom Tyskland og Frankrike for å utvikle oversjøiske hjelpekilder.

## HROAR HOVDEN

ble i dag, fredag, 16. mai begravet på St. Torfinn Kirkegård, Hamar.

## Arbeidet med Europas samling

Bryssel: Privat til 8. M.

Den 19. mai holdes et stort Europamøte i Paris. I møtet deltar de utvidede styrer for Den Europeiske Parlamentariske Union og for den Europeiske Interparlamentariske Forening. Hensikten er å slå de to organisasjoner sammen, idet de begge arbeider for Europas samling.

Unionen ledes av grev Coudenhove Kalergi, mens Spaak og Ramadier er de ledende personer i foreningen.



Redaktør  
Arvid B. Arntzen

Forretningsfører  
Per Kvendbo

Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

## Minnenes og målsettingens dag



1. mai har ikke lenger den offensive kraft i seg som i kampårene, da det var meget å vinne og lite å tape. Nå har 1. mai-demonstrantene fått i både pose og sekk, og mett hund biter ikke.

Spørsmålet i dag er om 17. mai har noe igjen av vilje og mål ved siden av å være ærens dag til fedrenes minne. Ja, vi håper det, men vi er ikke helt sikker og det skyldes søvnligheten og lunkenheten og den store forvirring som råder under den omdannelsesprosess, som vi er midt oppe i. Søvnigheten skyldes manglende kunnskaper om vår egen historie og de forpliktelser som denne innebærer for oss alle. Lunkenheten avslører mangelen på ideer og idealer og strevet for den øyeblikkelige materielle fordeler. Og forvirringen skriver seg fra den sviktende moral, undermineringen av individets rettigheter i massesamfunnet og bruddet på de nedarvede begreper om grunnlovens ubrytelighet og om overholdelse av inngåtte forpliktelser. Alt flyter, og det som skulle være nødverk i farens stund, er veiet, funnet for lett og rives med av strømmen.

Det å være nasjonal i ordets egentlige betydning er nærmest å være dubiøs i massementalitetens øyne. Det å ville hevde friheten, betraktes nærmest som å være assosial. Og det å sette seg til motverge, tas som aggresjon mot den politiske utvikling. I VÅRT tilfelle — altså blant oss samfunnets utstøtte — har det fått uttrykk i selveste justisministerens uttalelse i Stortinget 22. 1. d. å.: «Fører de kampen videre, kan det ikke unngås at den alminnelige mann i landet oppfatter det som en fortsettelse av den kamp mot rettsstaten og demokratiet som de kastet seg ut i under krigen og er blitt dømt for.»

Rettsstaten og demokratiet, sier denne mann. Vi svarer: Det er rettsstaten vi vil verne, vi som holt samfunnet gående under okkupasjonen. Det er det VIRKELIGE demokrati vi vil fremme. Men så lenge vi står på hver vår side av den rivende strøm, er det ikke håp om at vi kan arbeide sammen om disse goder, som vel nok ble misbrukt i okkupasjonens fem onde år, men som i de syv år som siden er gått, har ført til stigende forvirring og en skjerpelse av motsetningene.

Det er under slike forhold at vi ennå engang skal feire 17. mai. Dagen står i meningsbrytningens tegn, mens hele verden er i uro og nye samfunns- og statsbegreper formes. Under slike forhold ville det ha vært av uvurderlig betydning at vi som folk innad hadde vært enig og at vi i hvert fall hadde vist vilje til å komme hverandre imøte til vern om felles goder og fremme av felles mål. Men dit er vi ikke kommet, og enhver appell fra vår side om forståelse og samarbeide er blitt møtt med den kalde skulder.

Vi vil da ha sagt med 17. mai foran oss: De som har makten i dag, kan ta fra oss ære og rettigheter som frie mennesker, men de kan ikke ta fra oss fedrelandet, for det er en del av oss selv i arbeid, i savn og i kamp. Og ved å kjempe for vår egen sosiale og politiske oppreisning, kjemper vi også for fedrelandets fremtid og lykke. Det vil igen kunne hindre oss i, selv ikke en justisminister i et flertallsdiktatur. Vi vandrer derfor trøstig FREMVER, for samling av folket, for utbygging av frihetsbegrepene og for trygging av lov og rett i folkets eie og ikke bare i makthavernes tidsbetonte fortolkning. På denne måte er 17. mai ikke bare en minnesdag og en takkens dag, men også en målsettingens dag. Da vil også tilslutt alt lempes slik, at vi alle vinner vår rett.

## Vatikanet interessert

Vitneprov av Trygve Gran.

Under Harsemsaken ble Trygve Gran avhørt som vitne. Vi refererer fra «Morgenposten»:

Under Harsemsaken ble Trygve til major i det engelske luftvåpen og bopel dels Roma og dels Capri ved Grimstad. Capri er navnet på hans gårdsbruk. Gran fortalte at han 26. mai 1945 var kommet inn på en sykecelle som nettopp var forlatt av Hildisch og at den fangen som satt der (nå død) hadde fortalt at Hildisch hadde fått en hard behandling av en fangevokter med brakknese som skulle være bokser.

Alexander Lange spurte hva vitnet gjør i Roma?

Vitnet: Det nekter jeg å svare på, men jeg har lagt fram hele landssvikoppgjøret for Vatikanet, som er meget interessert i saken.

## Gi oss Judas, bort med Kristus

Jødene var rasende på Kristus fordi han ikke var patriot som brukte sin overnaturlige makt, som selv skep tikerne erkjente at han hadde, til å fordrive de fremmede herskere. Nå har de fått en følgesvend, og det ingen mindre enn statsministeren i Øst-Tyskland, som sist påske kom med liknende uttalelser. Han lanserer Judas istedet: Gi oss Judas, bort med Kristus, sier han. Og det minner om dem som ropte: Gi oss Barabas, bort med Kristus. Men det er dog allikevel første gang at lederen for en stor stat går så langt for å tekkes sin herre og mester.

## Så smil litt da!

I Bordighera i Italia er det dannet en internasjonal humoristforening som har bare et formål: å få folk verden rundt til å le. Foreløpig teller den medlemmer fra Frankrike, England, Belgia, Sveits og Italia. Dens president, franskmannen Gabriel Perreux, har sendt et telegram til UNESCO, hvori han uttrykker håpet om at menneskeheten må forene seg i et smil.

Vi er bange for at det ikke vil bli mange medlemmer fra Norge, for her har vi sannelig ikke meget å være glad over. Her lurer hatet som det har gjort i de siste 10 år, og her blir gleden ferre og ferre under det «velferdsstyre» som truer med å kvele all individualitet og presse den siste skilling ut av sine borgere. Det eneste som blir igjen å smile av, det er selveste den tyranniske velferdsstaten, men det blir et smil i tårer og håpløshet.

## Mussolini

vil nå få en standsmessig begravelse i sin fødeby Predaggio. Den italienske regjering har gitt Il Duces enkle tillatelse til å nedsett hans lik i en kostbar sarkofag, som vil bli prydet med det fascistiske våpen. Inskripsjonen vil bli kort og godt: Mussolini, 1883—1945. Blant gjestene ved begravelsen ventes marskalk Graziani og datteren Ed-da Ciano som var gift med utenriksminister, grev Ciano, som Mus-

# Hjelp oss over vårknipa ved å innbetale skyldig kontingent snarest



## Og det kaller man rett?

Jeg har vært vitne i atskillige saker gjennom et langt liv. Når jeg har vært stillet overfor administrator har I an da gjerne spurt om navn og om jeg har vært beslektet eller forbunnet med tiltalte. Dermed kan forklaringen ta til. Jeg var forleden vitne i Harsem-saken, men der opplevet jeg å bli spurt om jeg hadde vært dømt for «landssvik» og i tilfelle hvor mange år jeg hadde fått og om jeg var benådet. Hva har nå dette med saken å gjøre? Er det for å sjikanere et vitne eller for å svekke et prov, at man kommer med slike til legsspørsmål, utover de vanlige spørsmål i rettsaker? Lengere er vi altså ikke kommet i 1952 i vår rettspleie. Domstolene bør være suveræne og upartiske og ikke motta direktiver fra noen kant; og personlige følelser bør heller ikke spille inn, selv om dommerkollegiet er kronjössinger.

En praktiserende jurist sa meg, da jeg selv skulle for retten, at jeg måtte ikke komme med angrep på «Landssvikloven», da den hvilte på et så sviktende grunnlag, at dommerne bare ble irritert av å gå til angrep på den. Aret etter fortalte en annen jurist meg, at man i «landssvik-saker» hadde fått tilhold om ikke å gå for hardt inn i sin prosedyre. Hva gir De meg? Hva jeg skulle «dømmes» til var jeg gjort bekjent med av min forsvarer over ett 1/2 før jeg skulle stilles for tribunalet. Ja, hva gir De meg?

At vitner i Harsem-saken ikke edfestes er også besynderlig. Men for dem som ikke får avlegge ed kommer det jo ut på ett. Man har forklart seg under eds ansvar, selv om man ikke avlegger den høytidelige ed. Men når retten beslutter, at «de vitner som kommer heretter ikke skal avlegge ed» så forekommer det noe eiendommelig. Det skulle vel ikke være for å sette et mindreverdigheitsstempel på et vitne, at man ikke avlegger ed? Jeg har ikke høye tanker om de jurister som har vært aktører eller dommere i «landssvik-saker». Men levebrød og avansement burde ikke vært så alt overskyggende, når man erindrer, at dette gjelder menneskeskjebner og deres fremtid og livsvilkår.

Jo mere jeg lærer menneskene å kjenne, desto større pris setter jeg på min hund. Jeg avskyr spyttslikkeri og paroler. Vi må få personlighet og ranke viljer tiltopps, hvis de skal kunne gjenreises og frigjøres!

TOLA.

Nettopp som byggevirksomheten for alvor skulle komme igang, strei-

## «Den tilsynelatende lapsus»

Herr redaktør.

Vi som hver uke begjærlig griper etter vår kjære «8. Mai» har denne gang stoppet opp ved en tilsynelatende lapsus nede til venstre på første side i siste nummer. Her står det bl. a. i anledning noen beløp som Erstatningsdirektoratet ikke kunne få inn hos noen NS-folk: «Det er fortrinnsvis erstatninger fra nazister (uthevet her) som satt i meget høye stillinger, slike som Quisling, Hage-lin, Whist, Stang og andre».

Her er dessverre intet, herr redaktør som direkte viser at dette skal være et sitat fra en eller annen avis, hva jeg går ut fra at det er, men som altså er kommet meget dårlig fram. Det kan for den uinnviede dessverre se ut som det er «8. Mai» egen uttalelse. Vi må nok dessverre være på vakt, herr redaktør, mot alt som kan gi utseende av noe samtykke i at godtfolk fremdeles setter likhetstegn mellom nazister og NS-folk!

Ganske visst kaller vi oss — mellom oss — både «nazister» og «landssvikere», men ikke som noen erkjennelse av at vi er noen av delene, — men i en helt overført betydning, eller altså om De vil som en slags forkortelse av «vi som kalles nazister» eller «vi som er dømt og forfulgt som landssvikere».

Det er jo unektelig en av vår motparts aller største propagandafulltreffere at det virkelig lykkedes gjennom hviskepropagandaen og Londonpropagandaen under krigen, og en stort anlagt radio- og pressepropaganda etter krigen, å få gjort de to bokstaver NS til en slags forkortelse for Nasjonal-Sosialisme, hvorfra skrittet da atter ikke var langt til «Nazisme». Fint levert, og folk bet på!

Var det ikke på tide, herr redaktør, nå å gjenta hva der har vært opplyst tidligere, men ikke ettertrykkelig nok, at vi i Norge faktisk hadde et nasjonalsosialistisk parti — og med hakekorset i norske farver som emble — men at partiet riktignok aldri kom til å spille noen rolle i norsk politikk, og at i alle fall vi i NS aldri hadde noen forbindelse med dette parti? Eller hva mener De, herr redaktør?

Vår egen store partisjef har selv ved flere anledninger understreket forskjellen mellom nasjonalsosialismen og den ideologi som han selv fikk skapt gjennom sitt nye parti, Nasjonal Samling — en ideologi han ikke ga navn av noen som helst «isme» overhodet! Det er Londonfarerne som har satt «ismen» og etiketten på den — en helt gjennom falsk etikett!

Vær på vakt, herr redaktør, vi er her ved et meget viktig punkt. Før dette behendige falsum går opp for det norske folk har vi i alle fall min-

## «Demokratisk landsforrederi» tillatt

Amerikansk film lanserer ny lære

En amerikansk film som Fox har inspilt i Tyskland «Decision Before Dawn» og som nettopp har hatt premiere i Sverige under titlen «Før-rådere», har vakt atskillig oppmerksomhet. Filmen bygger på en bok av den amerikanske forfatter George Howe «Call It Treason», hvori forfatteren behandler en ganske spesiell side av den moderne krigføring. Kan, spør han, et forrederi mot det egne landet være forsvarlig, hvis man er overbevist om at retten er på motstandernes side?

Denne konflikt mellom lojalitet mot fedrelandet og lojalitet mot demokratiske idealer opplevdes naturligvis særskilt sterkt av visse tyskere under den hitlerske æra — skriver Vecho-Journalen i sin omtale av filmen —, og under krigen opplevdes den i de tilfeller da tyske fanger hos de allierte påtok seg spionoppdrag bak de tyske linjer. De som stilte seg til rådighet for slike oppdrag var ifølge filmen en blandet skare. Det var de som søkte å lure sine oppdragsgivere og bare tenkte på å komme seg fri av fangenskapet. Det var de notorisk skruppelløse som bare tenkte på de materielle fordeler, de rene forbytere som påtok seg hva som helst for muligheter til ran. Det var endelig idealister som overvant sin motvilje mot judas-gjerningen, fordi de var seg bevisst at den til syvende og sist skulle komme deres eget land til gode.

Filmen er altså, skriver det nevnte blad videre, en med en viss amerikansk forgrovning gjort studie i tysk mentalitet. Noe ensidig skjønnmaleri av de allierte og da i særdeleshet amerikanerne og svartmaleri av tyskerne er den dog slett ikke. Den «idealistiske» tyske spionen «Happy» som spilles av den tyske skuespilleren Oskar Werner, er filmens mest vinnende karakter, tegnet med noe som nesten likner ømhet.

Såvidt det svenske blad.

Amerikanerne er som kjent mest- re i å lage filmer med propagandistisk undertone. I dette tilfelle ønsket de øyensynlig å bibringe tilskuerne den oppfatning at «landsforrederi» er fullt tillatt og forsvarlig — vel å merke naturligvis når det skjer til fordel for «demokratene», d. v. s. den form for demokrati som til enhver tid måtte ansees mest opportun av amerikanerne selv og dem som lyster the

«Demokratisk angivare ble svensk ambassadør»



# «Demokratisk angivere ble svensk ambassadør»

En kommentar til professor Adolf Hoels bok

Det svenske blad «Vägen Framåt» har en utførlig omtale av professor Adolf Hoels bok «Et oppgjør med landsmenn» under 2-spaltet tittel: «Demokratisk angivere ble svensk ambassadør. Professor Adolf Hoels konflikt med Jøssing-Norge kastar ett skræmmande ljus över norsk demokrati — och svensk!» I omtalen heter det bl. a.:

«...likesom så mange nordmenn under krigen sto han fast ved Quislings side for på beste måte å varetta Norges interesser overfor tyske overgrep. Hans innsats som protektor og senere som rektor ved Oslo universitet pregedes helt av denne ånd, som også bevitnes av en rekke professorer. Tross alt dette, som domstolen medgir, dømtes han til et og et halvt års fengsel. — Et angiveri, som helt kunne avvises, men som til en begynnelse var ytterst alvorlig for Hoel, var blitt innsendt av en svensk professor, beretter han i sin bok. Svensken påsto, at Hoel ved avsendelsen av en norsk ekspedisjon til Grønland 1940 skulle ha sendt med en tysk radiostasjon, og dette skulle være årsaken til ekspedisjonen. Angiveriet

savnet enhver grunn. Professoren i dette tilfelle heter Hans Ahlmann. — Det var hans takk til Hoel for dennes mange tjenester tidligere. Samme Ahlmann har for denne og liknende innsatser for demokratiet blitt belønnet med posten som svensk ambassadør i Oslo. Det kan ha sin interesse en gang å få se den virkelighet som skjuler seg bak denne overlegne akademiske nasaltonen hos visse demokratiske stormenn... (Hoel) hører til dem som ikke går i flokk, men som selv gjør en skapende innsats. Men han arbeidet på feil side. Og dermed punktum. Demokratiet bekjemper det totalitære system gjennom selv å bli totalitær, gjennom i frihetens navn å forby og forfølge alt som ikke er renhårig og enkeltsporet demokratisk. Demokratiet har dermed opphevet sine egne prinsipper. — Menn med holdning blir straffanger og angivere blir ambassadører....

Adolf Hoel skal stå der med isviddene som bakgrunn og nordlyset sprakende over himmelen, når engang historiens skygger faller mørkt over det regime som i dommen over Hoel skrev dommen over seg selv.

bli prydet med det fascistiske våpen. Inskripsjonen vil bli kort og godt: Mussoline, 1883—1945. Blant gjestene ved begravelsen ventes marskalk Graziani og dateren Ed-da Ciano som var gift med utenriksminister, grev Ciano, som Mussolini lot henrette. Fra to fly vil det bli nedkastet røde nelliker over båren. Man mener at premierminister de Gasperi har gitt tillatelse til begravelsen for å verve fascistiske stemmer.

## Har du mod?

I vår utrettelige kamp for rett og sannhet skal vi minnes dette vers av den finske dikter J. J. Wecksell:

Har du mod att gå ut i livets strid  
Och dig hålla der som en man?  
Har du mod att ställa dig fromom din tid

Och des villor, om du det kan?  
Har du mod att offra ditt hjärteblod  
Din timliga lycka och fröjd  
For sanning och rätt? Då yngling god  
Träd inn i vår krets fornöjd.

Har du mod att tro på din skönaste dröm  
Trots det värkligas hänande röst?  
Har du mod att som droppen i djupaste ström  
Söka väg genom klippans bröst?

Då låtom oss svärja et fostbrödralag  
Och offra det ande och blod.  
Och kraft som kamp få vi nog en dag  
Om vi ega det sanna mod.

Nettopp som byggevirksomheten for alvor skulle komme igang, streiker teglverksarbeiderne, og organisert streik er noe så opphøyet og alvorlig at selvom livet sto på spill, ville ingen våge å røre en hånd for å hjelpe. Det ville være streikebryteri og det er en Judashandling som ingen kan få tilgivelse for. — Øst for jernteppet eksisterer ikke noe som heter streik, for det er samfunnsfientlig. Men vest for det samme jernteppe kan en liten gruppe i organisasjonens navn stanse så å si hele samfunnsmaskineriet uten at noen våger å løfte en hånd. Ser man imidlertid nøkternt på dette, vil man måtte erkjenne, at man nå er kommet ut over solidaritetens grenser og over i selve mindretalls tyranniet. Det er selvsagt formastelig å hevde noe slikt i dag, men det er allikevel sannheten. Streik og lockout er levninger fra en tid, da arbeidskampene var nødvendige. I dag skulle de ikke være det i et sosialt betonet land som hevder å være fremskrittets forkjemper. Men — hvem våger å henge bjelken på katten på organisasjonens hellige dyr?

### BRYLLUP

feirtes fredag 16. mai av kjoledirektør Mette Bernhardt, Kolding, Danmark, og revisor Alf Gleng, Oslo. — Brudeparets adresse: Theresegt. 14 V Oslo.

me» overhodet! Det er Londonfarerne som har satt «ismen» og etiketten på den — en helt gjennom falsk etikett!

Vær på vakt, herr redaktør, vi er her ved et meget viktig punkt. Før dette behendige falsum går opp for det norske folk har vi i alle fall mindre sjanser for å vinne forståelse for den skjebne som har overgått oss.

Vil noen kanskje innvende at det ikke var fordi vi var NS-folk man kalte oss nazister, men fordi vi samarbeidet med tyskerne under okkupasjonen, så er hertil å svare, at ingen har vel samarbeidet mere «forståelsesfullt» med tyskerne enn Administrasjonsrådet, og at man ikke kjenner til at noen av disse herrer av den grunn er blitt kalt nazister.

Veteran.

Den omtalte melding var et klipp fra Verdens Gang, og vi beklager at det kom inn i «8. Mai» i den form V. G. hadde gitt den. Noe liknende skal imidlertid ikke gjenta seg.

Red.

### TOTALITÆRT.

«Alliansen 1941 mellom de demokratiske vestmakter og Russland for å knekke Tyskland var å drive djelen ut ved Beelzebub. Nå står kampen mellom demokratiene og kommunismen, men samtidig er det i demokratiene en tydelig utvikling i retning av den totalitære stat», skriver overlæge Johan Scheffersberg i «Farmand» nr. 16-52.

den oppfatning at «landsforreder» er fullt tillatt og forsvarlig — vel å merke naturligvis når det skjer til fordel for «demokratiene», d. v. s. den form for demokrati som til enhver tid måtte ansees mest opportunt av amerikanerne selv og dem som lystrer the masters voice.

Hensikten med å spille en slik film i Tyskland nettopp nå er ikke vanskelig å forstå. Om hensikten også vil hellige midlet, tør vel være tvilsomt. Mange vil nok stusse over at de samme mennesker som i syv år har vært opptatt med å forfølge og utrydde annerledes tenkende, som bare har fulgt sin ærlige overbevisning og samvittighet, plutselig får det travelt med å hylde «den personlige overbevisning».

BIO.

## Paul Reynaud.

den kjente konservative franske politiker, som også kaldes Mickey Mouse, er liten av vekst og neppe større enn den myrdede østerrikske kansler Daalfuss. Det går mange historier om Renaud og her er den siste: Forleden hadde han spist middag sammen med en venn i Maxim og ved kaffen hadde han gjort atskillige notater. Da han var i ferd med å forlate spisesalen, kom overtjeneren løpende etter ham. — Hr. president, sa han, og overrakte Renaud en etterglemt fyllepenn. De har glemt å bringe tilbake!

## Utenrikskronikk

### Bakteriekrig — propaganda eller realitet?

Hele våren utover har den kommunistiske presse og radio utrettelig hevdet at FN-troppene i Korea fører bakteriekrig. — Dette benektes fra amerikansk hold, men påstand står mot påstand og den store almenhet er i vildrede. Vi har ikke midler til hverken å bevise eller motbevise påstanden og skal nøye oss med å gjengi endel uttalelser både for og mot.

Generaldirektøren for verdens sunnhetsorganisasjon WHO, dr. Brock Chisholm, har erklært at det ikke forelåg noe bevis for kommunistenes påstand om bakteriekrigsførsel i Korea og at intet tydet på at epidemiene er særlig voldsomme i år. Bakteriebomber vil imidlertid kunne fremstilles i forholdsvis små fabrikker, som det ville være meget vanskelig for en internasjonal kontroll å oppspore.

Amerikanske spesialister i kommunistisk propaganda erklærer ifølge «New York Times» at bakteriekrigspropagandaen ikke

først og fremst er myntet på det amerikanske publikum, men på Asia, den nære Orient og Europa. Og dr. Rene Duclos ved Rockefeller Institutt sier om de offentliggjorte bilder av bakterier, som skal skrive seg fra Korea, at de forestiller enten ganske ufarlige bakterier eller er meningsløse pletter.

Sjefredaktør Kingsley Martin i «New Statesman and Nation» skriver bl. a.: «Kineserne påstår at amerikanske spesialister har foretatt eksperimenter med pest infiserte insekter under vinterforhold, da det normalt ikke ville være epidemier. Enten av særlige årsaker eller som en ganske normal foreteelse har amerikanerne gjort en forbausende effektiv innsats med å vaksinere ikke bare FN-soldater, men hele den sydkoreanske befolkning mot alle de farlige smittesykdommer. Jeg skal tilføye at jeg opprinnelig var fullstendig skeptisk overfor de kommunistiske påstander, men jeg er nå overbe-

vist om, at det er grunnlag for en undersøkelse. Ettersom kineserne avviser både Røde Kors og alle FN-organisasjoner, blir problemet å finne folk, som på en gang er kompetente og sannferdige og som vil bli ansett som sådanne også i Vesten. Sannsynlig måtte det første skritt være å finne noen ledende vitenskapsmenn uten politisk tilknytning, som kunne undersøke det materiale som ble fremlagt i Oslo og avlegge rapport om, hvorvidt det var grunnlag for ytterligere undersøkelse».

«The Economist» beskjeftiger seg også med denne sak og peker på den usikkerhet som hersker. Når det gjelder giftgass eller atombomber, kan det oppstå tvil om hvem som først brukte dem, men ikke om at de ble brukt. Men hvis det utbryter en epidemi, er det vanskelig å avgjøre, om den har naturlige årsaker eller er frembrakt av fienden. Man taler ofte, skriver bladet, somom det på forhånd er gitt at alle slags våpen vil bli brukt i en kommende krig, og det har fostret en mistanke om at amerikanerne kanskje eksperimenterer med ett eller annet i Koreakrigen. Det er nesten ikke mulig å motbevise en slik mistanke, fordi det er meget van-

skelig å konstatere om bakteriologiske våpen er tatt i bruk. Det er denne usikkerhet kommunisterne nyter godt av i sin propaganda. Bladet konkluderer med følgende: «De regjeringer, som er blitt smedet på denne måte av kommunistene, skulle anvende all sin kraft på å henlede oppmerksomheten på et ganske bestemt punkt — at stormaktene i den frie verden er villig til å la saken undersøke av upartiske og nøytrale instanser, og at kommunistene ikke er det. Både det internasjonale Røde Kors og Verdens Sunnhetsorganisasjon har tilbudt seg, men kommunistene har sagt nei. Det er klart at den eneste måte, hvorpå sannheten kan komme fram, er ved å la anklagene undersøke av upartiske iakttakere».

Dette istemmes også av det franske blad «l'Observateur», som sier: «Den av de to leirer, som vil gjøre et forsøk på å skaffe frie og nøytrale eksperter adgang til å undersøke problemet, vil vinne sympati hos mange menn og kvinner». I det samme blad har en kommisjon sammen satt av organisasjonen «Demokratiske jurister» fremlagt konklusjonen av undersøkelser som er foretatt i Nordkorea. Den er enig i den oppfatning at anven-

delsen av bakteriologiske våpen ikke kan bestrides. Dreier det seg i øyeblikket bare om eksperimenter i stort omfang for å kunne konstatere de bakteriologiske våpens virkninger i praksis? Det kan kommisjonen ikke uttale seg om før den har fått opplysninger om den sunnhetsmessige tilstand i de kommende uker.

Om biologisk krigsførsel sier professor Gerhard Runeberg i «Svensk Tidsskrift» bl. a.:

«Den biologiske krigsførsel kan være rettet dels mot mennesker, dels mot dyr og planter. Angrepsmidlene kan stort sett oppdeles i tre grupper, nemlig:

I. Angrep med mikroskopisk små levende vesener som bakterier, svamper, protozoer og virus. Også plantødeleggende insekter må henregnes til denne gruppe.

II. Visse heftig virkende giftstoffer (toksiner), fortrinnsvis av bakteriell opprinnelse.

III. Visse hormonstoffer til bruk mot planter.

Med hensyn til sykdommer kan man søke å spre tyfus, pest, kolera, papegøyesyke osv. Dyr kan angripes med munn- og klovesyke, svinepest o. l. Den biologiske krig atskiller seg fra gasskrigen derved, at smitekilden formerer seg av seg selv og sprer

seg fra individ til individ, samt at de biologiske angrepsmidler ikke kan konstateres ved hjelp av våre sanser. Det kan derfor bli vanskelig å oppdage angrepet i tide. Amerikanerne har etter inngående sammenlikninger skapt slagordet: Den biologiske krigs virkninger tar sin begynnelse, hvor giftgassene slutter».

Det er ingen grunn til panikk, sier professoren. Selvom smittebærende stoffer kan spredes på mange måter, finnes det en lang rekke midler imot dem. Den høye hygieniske standard er en utmerket beskyttelse mot epidemier.

Vi har ikke stort å tilføye. Det er ubestridelig at man i USA eksperimenterer med den biologiske krigføring og at visse amerikanere har uttalt seg om fordelene ved en slik form for krig, og det har kommunistene benyttet seg av. Men det er ikke det sentrale i denne sak. Enhver stormakt eksperimenterer med nye våpen, men det avgjørende er i dette tilfelle, om disse våpen allerede er eller har vært tatt i bruk i Korea. Dette kan besvares bare ved en helt upartisk og saklig undersøkelse. — Om den vil komme, får tiden vise.

## Vekkerur

Kr. 18,10 — 21,50 — 23,50 —  
24,75 — 25,50 — 27,50 og 34,60

Sendes mot oppkrav.

Urmaker R. Gjessing,  
Drammen.

## Trykksaker

av enhver art utføres. — Hurtig levering Rimelige priser. Spes.: Merkantile trykksaker og familietrykksaker.

Boktrykker  
FINN BRUN KNUDSEN.  
Boks 1407 — Oslo.

## «Landssvik- oppgjøret»

Denne artikkel er nektet innlagt i «Morgenbladet».

En tid før landssvikdebatten i Stortinget, falt i en del aviser uttalelse om de forskjellige syn på saken.

I Morgenbladet nr. 278 den 29. 11. 51 inneholder bladets lederartikkel en omtale av oppgjøret. Etter å ha kommentert de forskjellige vurderinger fram og tilbake, konkluderer artikkelen med at landssvikoppgjøret må avsluttes og overlates til historiens dom. Jeg tror ikke jeg tar meget feil når denne sluttsats antas å måtte oppfattes som noe i retning av: uklanderlig.

Men hva var det egentlig som lå til grunn for at det skulle tas en stortingsdebat om dette oppgjør? — Jo, årsaken var vistnok, at det fra flere hold, ikke bare fra straffedomte menn også fra flere velansatte personligheter var rettet sterk kritikk mot praktiseringen av landssvikoppgjøret. Tillater meg å nevne f. eks. major Langeland og professor Jon Skeie.

En kan vel si at kritikken vesentlig — eller kanskje i første rekke — har angrepet den av Londonregjeringen høsten 1944 vedtatte landssvik-anordning, som ga flere års tilbakevirkende kraft, og som bl. a. gikk ut på at alle medlemmer av et mangeårig politisk parti, som hett Nasjonal Samling, skulle stemples som forbrytere, enten de enkelte medlemmer hadde foretatt seg noe svikaktig i sin gjøren og laden eller ikke. Det må her innskytes at Nasjonal Samlings arbeidsprogram kan sammenliknes med politiske partiprogrammer flest, dog med noen avvikelse i landets indre administrasjonsform. I programmet finnes i et hvert fall ikke et eneste ord om at tilsluttede medlemmer i noe tilfelle skal samarbeide med en utenlandsk makt.

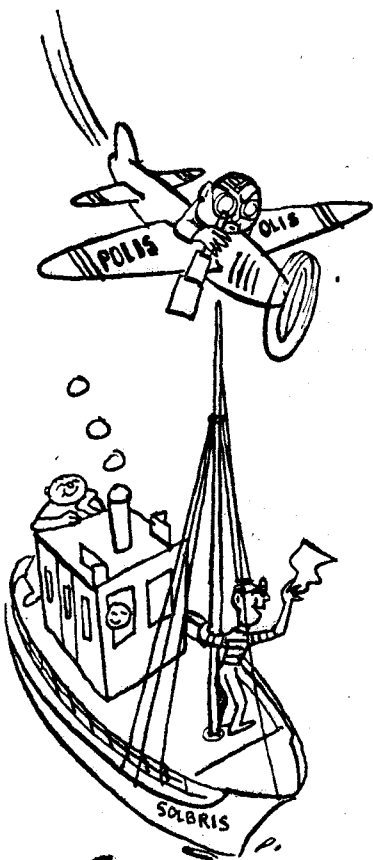
Etter frigjøringen godkjente Stortinget ovennevnte landssvik-anordning tilross for at denne ga tilbakevirkende kraft.

En annen ting som knytter seg til landssvikoppgjøret, men som kanskje en storpart ikke er oppmerksom på, er at straffedomte menn som

# Årets bok-sensasjon!

Beretningen om en sjømannsdåd  
som hele verden måtte beundre

**1. AUGUST kommer den!**



R. ASTRUP NIELSEN:

## Eventyret om Solbris

Av de forskjellige forhåndsuttalelser hitsettes:

**Forlagets forstekonsulent:** Det var med stor interesse og en ikke liten porsjon skepsis jeg tok fatt på denne oppgaven. — Boken er en absolutt positiv overraskelse. — Spennende, humorfylt og elegant skrevet. — En «reiseskildring» fullt på høyde med det aller beste.

**Forlagets annenkonsulent:** Det faller ikke vanskelig å anbefale utgivelse av denne boken. — Forfatterens nøkterne fremstilling og måtehold i uttrykksmåten noe av det gledeligste ved boken, og mest uventede.

**Kaptein Hroar Hovden:** Boka inneholder så mye sol og ekte humor, så mye salt og pepper og ikke minst spenning at den burde kunne få fl vende setning både innenfor og utenfor «vår» krets.

For å imøtekomme bibliofil-interessene, vil førsteopplagets eksemplarer bli nummerert og forsynt med følgende tekst:  
«Dette nummererte førsteutgave-eksemplar tilhører —» med plass til eierens signatur.

Rikt illustrert med tegninger og fotos  
pent og solid innbundet

**Kr. 23.— innb.**

Trykkeri og bokbinderi ønsker imidlertid sine arbeider forskudds betalt. Disse betingelser maktet ikke forlaget å oppfylle alene da boken blir stor og kostbar i fremstilling. — I samråd med «8. Mai» og Forbundet for Sosial Oppreisning meher vi å kunne overvinne denne vanskeligheten ved at flest mulige kjøpere forskuddsbetaler boken.

La ikke kapital-mangel forsinke utgivelsen dersom De kan hjelpe til med å forhindre det. — Send derfor postanvisning kr. 23,— pr. ekempl. I D A G til Hans Martinussens Forlag Bergen, og De får boken omkostningsfritt tilsendt så snart den foreligger. — Skriv Deres eget navn og adresse **TYDELIG**. — På forhånd takk for skippertaket.

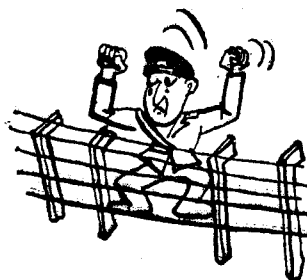
Hilsen

**Hans Martinussens Forlag, Bergen**

den debatt som Stortinget foretok om landssvikoppgjøret i januar i år i virkeligheten også komme til å behandle Stortingets eget verk, derved at det tidligere hadde godkjent lands svikanordningen som fullverdig norsk

for endel av det norske folk, — mens en annen del av folket tiltales for samme forseelse.

3) En straffedomt kan i tillegg til den avsatte dom fratras sin eiendomsrett til fast eiendom, selv



## Dresser, sydd etter mål.

Vi mottar stadig brev fra begeistrede kunder. Omtrent alle brev inneholder disse ordene: — «— enten var jeg særdeles heldig — eller dere er usedvanlig flinke— dertil så rimelige priser —». Bestill dress De også — la vår lange praksis komme Dem tilgode. — Skriv etter tøyprøver og målskjema.

**P. SPORSEM KONFEKSJONSFABRIKK — Aukra.**

**Prima nysalta uer** leveres i tønner a 90 kilo og i halvtønner a 50 kilo til meget rimelige priser.

**Prima nysalta forsk** — samt salta sei i tdr. a 100 kg. og halvtønner a 50 kg.

**PRIMA SKINN- & BENRI KLIPPFISK** i kilopakker.

**PRIMA HEL KLIPPFISK** i baller a 50 kilo.

**OPPHAKKA KLIPPFISK** i pakker a 2 kilo eller i kasser a 50 kilo.

**KLIPPFISKNACKER** leveres i sekker a ca. 60 kilo.

**Otto Ottesen Havneraas A.S**

Telegramadr.: HAVNERAAS, Kristi ansund N. — Telefon: 1630.

De som leser tysk og er interessert i de nåværende indre tyske forhold vil få de beste orienteringer i det uavhengige tidsskriftet

## «Der Widerhall»

Lochham bei München, Tyskland

Skriv til: Verlag Karl-Heinz Heubaum, Lochham bei München, Postbach, Tyskland. Prispr. hefte DM 0,50 eller kr. 1,—.

## Pålitelig, arbeidssom

mann eller kvinne som er godt inne i kontorarbeide og kan påta seg selvstendig bokføring — korrespondanse — ekspedisjon — helst også kjent med stenografi får fremtidsstilling i spesialfirma som baserer sitt salg på hele landet. — Hybel skaffes.

Samme firma søker pålitelige agenter over hele landet hvor vi tidligere ikke er representert. — B. m. «Politisk Innstilling li-kegyldig nr 154».

## Stilling søkes.

Tidl. frontkjemper søker arbeid for seg og sin forlovede, hvor mulighet for å skape et hjem er tilstede. Har realskole, litt tekn. utdanning, litt fengselspraksis i forskjellige fag, behersker tysk, engelsk, bra fremtreden. Alt har interesse. By eller land. Slapp ut ifjor høst. Bill. mrk. «Menneske nr. 163».

## Murer.

Dyktig murer søkes, arbeid foreløbig året ut. Kost og husvær på stedet. — Bill. mrk. «Murer nr. 161».

## Se her

Solid karakterfast mann, m. middele klasse, stuerkole, Norsk Hotell-

## Skrivemaskin

Er det noen som har en overflødig, brukt reiseskrivemaskin tilsalgs? Bill. mrk. «Rimelig nr. 153».

## Sommeropphold ønskes

Liten Oslofamilie (2 voksne, 1 barn) ønsker ferieopphold på bondegård eller leie av hytte i tiden 6—27 juli. Stelle selv, sengetøy medtas. Bill mrk. «Sommeropphold nr. 160».

## Landopphold.

For enslig herre, solid og omgjengelig — gjerne pensjonist — er vakkert værelse ledig i moderne villa nær Lillehammer — 2 min. til buss. Full pensjon kroner 275,00 pr. med B. mrk. «Herlig

Etter frigjøringen godkjente Stortinget ovennevnte landssvikanordning til tross for at denne gas tilbakevirkende kraft. Hensikten norsk Okkupasjonshistori. En annen ting som knytter seg til landssvikkoppgjøret, men som kanskje en storpart ikke er oppmerksom på, er at et straffedømt NS-medlem i tillegg til den dom han har fått og kanskje vedtatt, i mange tilfeller blir overrasket med en bakholdsdom. Denne går ut på at han kan fratras eiendomsretten til sin eiendom, f. eks. krigsskadeerstatning for nedbombet hus, selv om den avsahte dom ikke med en eneste stavelse inneholder noe om sådant rettighetstap.

Jeg kan ikke forstå at slikt kan være forenlig med tidligere anerkjent norsk rettspraksis.

Den store ulikhet for loven som har trådt fram under landssvikkoppgjøret skal jeg ikke her komme nærmere inn på. Men det er en kjensgjerning at ulikheten er åpenbar. Bl. a. avspeiler denne seg i at påtaleunnlatelse er gjort gjeldende for masser av norske arbeidere som sluttet i sine sivile gjøremål for å ta tyskerarbeide til bedre fortjeneste.

Etter hva som foran er nevnt, måtte

te den debatt som Stortinget foretok om landssvikkoppgjøret i januar i år. Virkeligheten også komme til å berørnde Stortingets eget verk, derved at det tidligere hadde godkjent landsvikanordningen som fullverdig norsk lovverk. Når — eller hvis så er tilfelle, er det forklarlig at utfallet av debatten ble som den ble.

Hensikten med denne artikkel er å få klarlagt om Morgenbladet, som høyrepartiets talerør, i virkeligheten er enig i og tilfrets med ovennevnte begivenheters forløp, forutsatt at min fremstilling ovenfor kan sies å være riktig. Eventuelle feil ønskes påvist.

I tilfelle av at Morgenbladet er skjønt enig i at landssvikkoppgjøret er uklarerlig, kan det ikke unngås at en sitter igjen med denne oppfatning:

- 1) Morgenbladet godkjenner at det politiske parti som har regjeringsmakten kan, når sådant er ønskelig, vedta lovforordninger som gis tilbakevirkende kraft over flere år.
- 2) Sådanne gitte lovforordninger kan unnlate påtale for forseelser

for endel av det norske folk, mens en annen del av folket tiltales for samme forseelse.

3) En straffedømt kan i tillegg til den avsahte dom fratras sin eiendomsrett til fast eiendom, selv om dommen ikke inneholder bestemmelse om sådant tap.

Jeg vil være meget takknemlig for Morgenbladets utvetydige uttalelse angående ovennevnte.

B. S.

## 2 000 BARN

er i løpet av det siste år blitt drept eller kvestet av gamle granater og miner fra krigens tid i Italia. Det finnes stadig vekk tusener av ueksploderte miner og granater og de finnes ofte av barn, som leker med dem. Det oppdages også rett som det er hele ammunisjonslagre, som har ligget siden krigens tid. Det er nå fremsatt lovforslag om 6 måneders fengsel for dem, som forsømmer å gi anmeldelse til myndighetene, når de har funnet glemte ammunisjonsdepoter.

Har du et gildt foto, eller helst en film av et slikt, du er særskilt gla i og daglig kunne ønske å ha for øye på din vegg? Send det til meg! Jeg lar det forstørre til 18x24 cm. og fargelegger det i garantert prima kunststofførelse med lys ekte Kodak oljefarger for kr. 11,50 og kr. 13,50 henholdsvis for film eller gammelt bilde. Forstørrelsen alene kr. 5,50 og 7,50. Anm. — om mulig — spesielle farger f. eks. på klær, hus, dyr e. l. Oppkrav.

Harald Hovind, Holt  
i Aust-Agder.

Direktør Arne Bergsvik skr.: «Make til fargelegging har jeg ikke sett. Det er utenkelig, at bildene ikke er et vaskeekte fargefoto. Jeg skjønner ikke hvorledes dette er mulig. Slike fargenyanser! Slik nøyaktighet! Gratulerer gamle venn! — og kunstner.»

## Se her

Solid karakterfast mann, m. midtelskole, stuerterkole, Norsk Hotellfagskole, korrespondansekurs i handelsregning og norsk handelskorrespondanse, 35 år, gift m. 1. fam., jordbrukskyndig, språkyndig, engelsk og tysk, regnskapskyndig, søker arb. på hotell eller lign.

Søker også forpaktning av pensjonat eller landsted, sentralt beligg., egnet for pensjonatdrift, gjerne med endel innmark. Har praksis som stuerter på passasjerførende båt og en sommersesong på hotell.

Tilbud m. utførlige opplysning og lønnsstilbud sendes snarest  
Gunnar Valle, Holt,  
Tvedestrand.

## Takk

alle som sente meg hilsen på 60-årsdagen.

P. Jæger-Leirvik.

For enslig herre, solid og omgjengelig — gjerne pensjonist — er vakkert værelse ledig i moderne villa nær Lillehammer — 2 min. til buss. Full pensjon kroner 275,00 pr. mnd. B. mrk. «Herlig beliggenhet nr. 164»

## Hushjelp.

For pålitelig hushjelp, glad i barn, er post ledig på trive lig sted ved Mjøsa.

Eva Sopp,  
Kapp, Ø. Toten. Tlf. 503.

## Bekjenskap.

Høy landsgutt, 29 år, ønsker bekjenskap med en jente i 20-årene med alls. interesser. Bill. mrk. «Foto nr. 157».

«8. Mai»

kronikk 16. mai 1952

# Vi skriver historiens dom i dag.

## XIII.

Forholdet mellom okkupant og okkupert byr på to muligheter: — Dersom forholdet er fredelig og opparbeider en «goodwill» i samsvar med krigsreglementets art. 35: «Når avtalene (om overgivelse) er sluttet, skal de overholdes samvittighetsfullt av begge parter», — da kan det hjelpe over mange av de vansker som enhver okkupasjon vil forvolde. Jfr. den britiske okkupasjon av Sjælland i 1807 - Rønnesaken.

Viser derimot, det okkuperte folk vrangvilje, i strid med forpliktelsen i art. 35 og i art. 43 om å medvirke til ro og orden, vil dette kunne foran ledige makthaverne til å anvende terror, f. eks. gisseltaking og andre varigere inngrep. Handlinger som er foretatt for å avverge slik bevislig risiko for folket ved å etablere et fredelig forhold til okkupanten, har ikke karakter av «yte fienden bistann i råd og dåd».

Som tidligere meddelt vedtok gruppeavstemning en stor majoritet av Stortingets medlemmer å suspendere Kongen og regjeringen. En beslutning som selvsagt bare ville ha gyldighet for okkupasjonsstiden. Til tross for de norske forhandleres imøtekommenhet, strandet forhandlingene med Reichskommissariat og rikskommissæren oppløst 25. sept. 1940 Stortinget og de politiske partier, unntatt Nasjonal Samling.

Prof. Frede Castberg skriver i «Norge under okkupasjonen» s. 55 —56:

«Selv om man regner med at Kongen og regjeringen kategorisk nekter å bøye seg for en hvilken som-

helst stortingsbeslutning om avsettelse av dem og innsettelse av riksråd i deres sted, er det ikke derfor gitt at aksjonen blir en rettslig nullitet. Og dette vil gjelde selv ut fra den oppfatning at Stortinget ved å ta dette skritt har overskredet alle rimelige grenser for den konstitusjonelle nødrett. Om Stortinget virkelig avsetter eller suspenderer Kongen og regjeringen og innsetter et riksråd, må man regne med at såvel embetsmenn som alminnelige borgere vil underordne seg den nye tingenes tilstand. Et annet standpunkt ville være å innby til borgerkrig».

Videre skriver prof. Castberg s. 58 Det består ingen rettslig hindring for at den tyske regjering innsetter norske borgere som det tyske rikets organer i Norge under okkupasjonen. Det er ingen regel i folkeretten som forbyr at så skjer».

Reichskommissars oppnevning av de kommissariske statsråder i september 1940, NS-medlemmer bortsett fra 3, var i full overensstemmelse med Haagerkonvensjonen og dens kommentarers bestemmelse om samarbeid i okkupasjonsstid. — Den danske folkerettslærde dr. Erik Brül skrev om denne oppnevning i «Nordisk tidsskrift for Rett» i 1943

«De konstituerte statsråders autoritet utledes ikke av noen norsk statsrettslig akt, men ene og alene av Reichskommissars utnevning, som atter bygger på føreranordningen av 24. april 1940, som atter hviler på okkupasjonen som fullbyrdet faktum, i hvilken egenskap den er rettsstiftende kjensgjerning i henhold til Haagerkonvensjonen. Da denne ganske overlater til ok-

kupanten hvorledes han vil dra omsorg for oppfyllelsen av den plikt til opprettholdelse av orden og sikkerhet i det besatte område, som art. 43 pålegger ham, er det intet til hinder for at han, således som skjedd i Norge, innsetter en sivilforvaltning av borgere i det besatte land, som måtte være villige til å inntre i en sådan.

Selve innsettelsen av en regjering av konstituerte statsråder er derfor folkerettslig uangripelig.»

Stortingets presidentskap hadde 15. juni 1940 erklært at en sentralforvaltning var «nødvendig for land og folk». Opprettholdelse av en sådan og av lokalforvaltninger er der til folkerettslig påbud for okkupanten. Administrasjonsrådet og presidentskapet var også klar over at styret måtte være norsk.

I Reichskommissariat derimot kom fram sterke ønsker om tysk forvaltning.

Okkupanten innehadde all myndighetsutøvelse i landet, riksrådsforhandlingene ble ført med ham for å søke sikret de best mulige betingelser for det norske folk. Men såvel Stortingets presidentskap som de øvrige riksrådsforhandlere var undergitt okkupasjonsmyndighet, de hadde sammen med ham det mål å søke folkerettens påbud oppfylt.

Men okkupanten kunne velge de medarbeidere han selv ønsket. Han måtte velge de som etter hans mening ville oppfylle folkerettens foran nevnte påbud om at «Når avtalene (om overgivelse) er sluttet, skal de overholdes samvittighetsfullt av begge parter».

Han valgte Nasjonal Samling og dens medlemmer sto da overfor den kjensgjerning at selve hovedbetingelsen for at Norge skulle gjen vinne sin uavhengighet ved fredslutningen var, at folket hadde sine egne organer for sin indre selvstendighet.

Hvis også denne gikk tapt, like som den ytre, ville landets skjebne sannsynligvis være avgjort for en uoverskuelig fremtid. Mar. måtte overfor okkupanten handle således at man ikke brøt med de forpliktelsene som folkeretten påla de styrende og folket i sin helhet. Man måtte gå ut fra at folket i hovedsaken

ville handle etter den styrendes eksempel.

Og i de følgende 4 1/2 år arbeidet Nasjonal Samling med dette mål for øye, inntil 8. mai 1945. Forvaltningen var selvsagt hemmet av okkupasjonsønsker og anordninger, særinteressene sto mot hverandre, og det ble en vesentlig del av arbeidet å hevde norske interesser og å påse at det ble gjennomført en, såvidt mulig, ren norsk administrasjon.

En kan under så vanskelige forhold ikke med rimelighet vente et helt fullkomment resultat, dette så meget mere som man manglet brukbart loyalt medarbeiderskap. Hvor til parolen om ikke å ta offentlig tjeneste bidro meget.

Dessuten skapte den stadig økende propaganda en ulykkesbringende sabotasjeånd inn i folket, i strid med folkeretten, således at dette, mot sin egen interesse, mente å tjene landet ved å legge størst mulige hindringer i veien for administrasjonen i stat, fylke og kommune.

I Langelandsaksen fortalte en lang rekke ledende embetsmenn med stolthet hvorledes de etter å ha sabotert sine stillinger inntil de til slutt oppga dem, og i avisenes personspalter leser man påfallende ofte hvorledes den jubilerende eller forfremmede «gode nordmann» hadde utmerket seg under okkupasjonsen ved folkerettsstridige handlinger og tilslutt flyktet til Sverige.

Stort sett tror vi allikevel at administrasjonen ble gjennomført så godt som forholdene gjorde det mulig, det var full orden i forvaltningen fra øverst og nedover. Det økonomiske resultat var godt, spesielt for kommunenes vedkommende, og etter okkupasjonsens opphør kunne hele apparatet fortsette knirkefritt.

Det er uoverkommelig å spesifisere bare en brøkdelen av de rettigheter og verdier som Nasjonal Samlings regjering reddet ved å bekjempe tyske krav, likeledes er det umulig her å beskrive dens stadige kamp for å sikre landet tilførsler og for å oppnå full markedspris for våre eksportvarer, f. eks. fiskeprodukter og pelsskinn, i byttehandel med okkupanten.

Vi skal bare nevne minister Ir-

gens innsats, innrømmet av lagmannsretten, for å hindre at den norske hjemmeflåte på 800,000 tons ble prisdømt. — Videre minister Blehrs innsats for kornforsyningen («Blehr-Backe-protokollen»), avvergelsen av tysk beslagleggelse av 250,000 radioapparater, forhindring av at landets kirkeklokker ble utlevert til omsmelting, forhindring av det tyske krav om byggeforbud i den sivile byggesektor, ifl. hvilket ytterligere 44,000 mann ville blitt overført til krigsanlegg. Vår clearingkonto viste ved det tyske sammenbrudd en saldo i tysk favør på 790 millioner kroner, som ikke er blitt betalt.

Vi har aldri fra myndighetenes side sett utredet det uhyre viktige spørsmål: hvorledes ville det gått de tre millioner norske menn, kvinner og barn, som regjeringen ved sin flukt overløt til okkupasjonsmyndighetene for et tidsrom av hele fem år, dersom det var lykkedes den å opparbeide en ennå større sabotasjeånd enn tilfellet var.

En kunne ikke vente at en saboterende, mokant okkupert med neven knyttet i lommen kunne oppnå noe vesentlig av goder hos sin fiendeleverandør. Leverandøren må spesielt i et sånt tilfelle ha en viss grad av tiltro til og «goodwill» for den nødlidende mottaker.

Hvorledes ville tilstanden ha vært i Norge etter fem år, hvis ikke okkupanten hadde forsynt Norge med korn, kull, salt, medisin, industriførnødenheter etc.? Og et like viktig spørsmål: hvorledes ville stillingen ha blitt etter en tysk seier, eller bare etter en uavgjort krig, dersom det utelukkende hadde vært «gode nordmenn» i landet? Opphissete, saboterende, på enhver måte på kant med okkupanten?

Etter at man er blitt kjent med de faktiske forhold som er tilrettelagt i de foregående artikler, forstå man først hvor meget tøv folkets kjerne presterte under «landssvikkdebatten» i Stortinget.

F. eks. slo Hegna fast, etter å ha kritisert at dr. jur. Astrup Hoel i 1945 påviste lydhetsplikten overfor okkupanten, at:

«Folkeretten kan i den henseen-

de fastslå visse ting som okkupasjonsmakten kan gjøre uten å handle folkerettsstridig. Men det er jo bevislige resultater man kommer til, når man i den forbindelse også innfører spørsmålet om plikt overfor okkupasjonsmakten for landets borgere, som hadde en ganske annen plikt, nemlig ikke å understøtte fienden».

Samme «folkerettstolker» sa videre med Astrup Hoels kritikk som bakgrunn at:

«Vi ville sannsynligvis heller ikke ha opplevd å høre fra Stortingets talerstol at en sorenskriver (Stavang) taler om likhet for loven i den forstann, at en landssviker skal stå i samme forhold som en ikke-landssviker under bedømmelse av et konkret tilfelle».

En offisiell bekreftelse på det bedrøvelige faktum at det, øyensynlig med vårt lovgivende organs billigelse, hersker en lov for Tor og en annen for Laake.

Sakens ordfører, Lindberget, karakteriserte, under omtale av Bergsviks bok «Vi er ikke forbrytere», det livsoppløsende og folkerettspåbudte samarbeide med okkupanten som følger:

«Det er ikke her tale om en forbrytelse, men forbrytelser på løpende bånd. Det gjelder organiserte forbrytelser av et omfang som landet vårt aldri tidligere har lidd under, forbrytelser hvor råskapen og brutaliteten savner sidestykke».

Mens Hegnas lyriske åre frembrakte Garborgs dikt om landssviker: «So vere vidd til Hei kvar redde Svikarsjel — Heng han i neste Tre, grav han som pestfengd ned», så kom Ramndal inn på legeviteneskapen idet han sa:

«...dei som var NS-medlemmer var eit såpass stort kreftpunkt i vedkommende samfunn, anten det var grenda, bygda, fylket eller byer».

Vår bondestann, av hvilken så mange tusen av de beste var NS-medlemmer, vil kunne gi Stortinget et passende svar på en sådan injurie. De får «reinska ut det som var sjukt», som Ramndal sa med hentydning til NS-folk.

Presten Christie fant det å være kledelig kristenplikt å si: «Retts-



# Brann i rosenes leir.

Helge Krog: Harald Grieg er forfatterens fiende nr. 1

Også Hans Heiberg, Hans Jacob Nielsen og Einar Sissener til stormangrep mot «griegeri».

Med Harald Grieg kom uhyggen inn i norsk forlagsvirksomhet, skal en av våre eldste og mest kjente forleggere ha uttalt for noen år siden. Og skal man tro avisene fra de seneste ukene, må den gamle herre ha hatt betyg for sine ord. I en større artikkel i Dagbladet om striden og splittelsesforsøket i Forfatterforeningen tar Helge KROG bladet fra munnen og skriver bl. a. om herrerne Grieg og Francis Bull og den rolle de spiller. Det heter ordrett:

Forfatterforeningen er vår fagforening. Hvis den sprenges står vi, forfatterne, fra samme øyeblikk meget svakere i arbeidet og kampen for å verne og fremme våre interesser. Disse interessene kan være av mange slags, men de er først og sist økonomiske. Vi må verge oss mot attentater på våre rettigheter, mot eksploatering av våre arbeidsresultater. Vi må hevde oss overfor teatrene, overfor Kringkastingen, men især overfor våre største arbeidskjøpere: forleggerne. Ingen smukke talemåter kan dølge den rent selvfølgelige kjensgjerning at i økonomiske spørsmål er forleggerne forfatterens motpart. Andre og farligere makter kan komme til å true oss, men inntil videre er det her i landet først og fremst forleggerne vi må slåss mot. Og her er det vi møter Harald Grieg. Også her, mener jeg.

Med blendende strategisk talent har Harald Grieg besatt en serie nøkkelposisjoner innen kulturlivet. Det hender at han oppgir en av dem, men ikke når de er viktigst. Ved siste sjefskifte på Nasjonalteatret var han samtidig teatrets styreformann og formann i Statens Teaterråd, en kombinasjon han gjorde uforglemmelig. I sin egentlige funksjon behersker han ikke bare eneveldig sitt eget store forlag, som mange fattige forfattere er avhengig av. I sin egenskap av Forleggerforeningens ufordrivelige formann og toneangivende sterke mann øver han også en seig innflytelse på de andre forlagenes politikk, samtidig som han foregår dem med eksempler, som i forfatterens øyne er slette. I de interessekonflikter som jevnlig oppstår mellom forfattere og forleggere er Harald Grieg ufravikelig vår umedgjørte motpart, en strid og arrig bekjemper av forfatterens krav. Jeg er ikke det eneste medlemmet av Forfatterforeningen som ser forfatterens fiende nr. 1 åpenbart i direktør Griegs person.

Den dagen Forfatterforeningen sprenges blir en gledesdag for Harald Grieg og for de krefter innen forleggerens krets som han er eksponent for. De styrkes i samme grad som foreningen svekkes, og etter sprengningen må forfatterne berede seg på å møte mer av det som nylig, med et lykkelig rim, ble

Kunstnerforeningen hadde forleden diskusjonsmøte om teatersituasjonen i Norge, og det må straks sies at sminkens mestre også viste seg som mestere i å si usminkede sannheter. Vi gjengir noen replikker hentet fra Dagbladets referat:

Einar Sissener, formann i Kunstnerforeningen, hoppet rett ut i programmet med en gang:

— Menn som mener noe må være sjef for teatret! Det nytter ikke med styrer og økonomisjefer som har all makten. Jeg sier tingene like ut, bare ta og gi meg avskjed i morgen. Jeg greier meg likevel. Ved et eller annet teater har de en klausul i reglementet om at det er forbudt å uttale seg offentlig om det teater hvor en er ansatt. Jeg gjør det —

Jeg kommer tilbake til Nasjonalteatret. Bare si meg opp, men det er en skandale. Stakkars Knut Hergel som klemmes som en lus mellom to negler. Og det står jeg ved. La Hergel bli instruktør, la oss få en ny sjef som har makten, en eneste mann uten styre og det hele som blander seg inn.

Hans Heiberg: Men hvordan skal en rette på tingene ved Nasjonalteatret, med det overmektige styret. Det er det reneste rump-parlament. 30—40 møter opp på generalforsamlingen, av dem sitter 21 stykker i representantskapet. Ingen som helst luftning er det innen dette bittelille innelukke. Litt senere uttalte Hans Heiberg: Jeg forsikrer: I Riksteatrets styre er det intet griegeri!

Hans Jacob Nilsen: — Det har vært sagt mye ille om Hergel. Jeg vil ta ham i forsvar. Hvem kan hamle opp med Harald Grieg? Dette er ikke ment som en kompliment til Grieg!

Og slik fortsatte da diskusjonen langt utover natten, med en slik heftighet at en nesten ikke fikk tid til å hylle David Knudsen, hvilket også hadde vært meningen, slutter Dagbladet sitt referat av stormangrepet på Grieg.

Det skal bli interessant å følge den videre utvikling av denne selebre sak. Grieg er jo ikke den herre som man straffet får pille på nesen.

## Norges ernæringsforhold under krigen

Pastor Egeberg Traaen taler ikke sant i Harsemsaken

De fleste husker ennå den hetspropaganda mot okkupasjonsmakten og NS som ble satt i gang under krigen fordi det ble snaut med livbergingen. Uansvarlige elementer i folket klarte å få innbilt den uvitende masse at tyskerne spiste oss ut av huset. Ja, uvitenheten gikk endog så langt at det vakte tiltro når det ble hevdet at tyskerne endog førte matvarer ut av landet. Bare den svakeste grad av tankevirksomhet måtte jo imidlertid greie å skjønne at et land som ikke hadde nok matvarer til sin egen befolkning ikke samtidig kunne fø okkupasjonsmakten og dessuten eksportere mat.

Det er med glede, men også med vemod, at man erfarer at sannhetens sol er iferd med å trenge igjennom den uvitenhetens tåke som det norske folk har tullet rundt i nå på 12. året.

I siste nummer av tidsskriftet Norsk Landbruk er trykt en artikkel av professor Knut Breirem om «Kraftfor-problemet». Han sier der at vi i 1938 hadde en selvforsyning av matvarer på 47 pst., mens den i 1950 ligger mellom 40—45 pst.

Det må være klart for alle med normalt vet at når vi ikke produserer mere enn snaut halvparten av den mat vi trenger for å leve, så kunne vi

Den allierte blokade var nemlig ganske effektiv!

Professor Breirem sier da også: — «Selv om det tyskerne rekvirerte var ommelet til de ordinære forbrukere, ville det fremdeles vært en skrikende mangel».

Tenk hvor mye elendighet vi kunne vært spart for om herr Breirem hadde gitt det uvitende folk disse opplysninger under krigen. Intet er nemlig mere egnet til å skape hatstemning enn sult. Breirem ville ha gjort en god gjerning om han hadde kommet med sannheten den gang den var uhyre mere verd enn i dag.

Så kommer vi til pastor Traaen. — Han står fremdeles i Harsemsaken og påstår at tyskerne og «nazistene» brakte landet opp i en dårlig forsyningssituasjon under krigen og derfor skulle «landssvikfangene» sultes etter krigen, sier han. Så vet vi det!

Herr Traaen gir også «nazistene» skylden. Kjenner Traaen til hvordan minister Fretheim slet i alle år for å holde landbruksproduksjonen oppe og for å innføre fra Tyskland av det vi trengte for å drive norsk jord. Og videre alt han slet for å holde de tyske rekvisisjoner av hester og andre driftsmidler mest mulig nede. Og det lykkedes for ham, slik at bl. a. pastor Traaen har i sin siste bok

Aand og slagside er vanskelig å rette opp

## Redaktør Fanebust forela professor Skeie den omstridte artikkel

Skeie mente at en burde vente noen tid med å offentliggjøre den

forbindelse med fru Margit Skeies imøtegåelse av Tor-alv Fanebust's artikkel først i «S 100» for 10. oktober 1946, og senere samme artikkel offentliggjort etter anmodning fra red. Fanebust i 8. M. gjengir vi her red. Fanebust's forklaring for Hafsfordord forhørsrett den 17. 4 52:

«Det opprinnelige manuskript til artikkelen i S 100 den 10. okt. 1946 mottok vitnet fra en jurist som han bare kjente av navn.

Utkastet var særlig krasst formet og forfatterens mening var at det skulle stå for vitnets regning og risiko. Der for sendte vitnet en avskrift til en annen jurist som var kontormann i Oslo og som vitnet visste var interessert i det arbeide som S 100 delvis gikk inn for. Denne jurist hadde så forelagt avskriften for 2 Oslo-advokater som han var personlig kjent med. Den ene var h.r. advokat Michael Sars. De nevnte Oslo-advokaters uttalelse hadde

vitnet fått seg meddelt muntlig fra sin kontaktmann. Etterpå hadde vitnet skrevet sitt brev til professor Skeie, idet han vedla en avskrift av originalmanuskriptet og nevnte hva de to advokater skulle ha uttalt. Professor Skeie hadde svart at han hadde sett på det fremlegget til bladstykket som var blitt tilsendt ham, og han trodde vitnet burde vente noen tid med offentliggjørelsen av det vitnet var inne på i artikkelen. Han mente at det var hendene fra sommeren og høsten 1940 som var av størst interesse og som det kunne ventes å komme fram mere om i samband med utgreiinga fra Granskingkommissjonen. Professoren nevnte videre at det tilsendte bladstykket eventuelt burde formes annerledes. Vitnet hadde derfor strøket og endret endel av de mer subjektive utbrudd og betraktninger i siste tredjedel av originalmanuskriptet. . .

## 300 000 «demokratiske okkupasjonsbarn»!

De norske tysklandssoldater har hittil etterlatt seg om lag 160 barn

I følge opplysninger Dagbladet har innhentet, skal det i Harz i Tyskland være omkring 100 barn etter norske soldater. Fra Slesvig-Holstein er det, etter hva feltprest Ulltveit forteller bladet, til den norske brigaden anmeldt 60 farskapssaker hittil. Saken fra Harz går over konsulatet i Hamburg.

Etter det opplyste, nærmer tallet på norske «okkupasjonsbarn» i Tyskland seg altså etpar hundrede.

Under okkupasjonen av Japan er det hittil født om lag 200,000 barn med japansk mor og amerikansk eller europeisk far blant okkupantene. Det japanske sosialdepartement har

## Brukseier Coward saksøker staten

Brukseier Tom Coward, Skien, har gjennom Oslo byrett, tatt ut stevning mot staten ved Justisdepartementet, og forlanger 1,5 mill. kroner i erstatning for angivelig tap som hans sagbruk er påført gjennom forvaltningen. Coward gjør oppmerksom på, at med vanlig forretningsdrift ville man, med beholdningene som man satt inne med i 1945, ha oppnådd fortjeneste som ga adgang til vanlig vedlikehold, betale skatter samt oppnå en rimelig gevinst. Statsautorisert revisor Glomstein har, ved å benytte Erstatningsdirektoratets regnskap, kommet til at formuefor-skyvningen er gått i brukets disfavør ner ved skolen med ialt 4 — fire — enere i dobbelt bokholderi. Han sa jeg med tilsammen 731,000 kroner. I tillegg til dette kommer skattegjelden, forsikringspremier som er utbetalt m. v. Tilsynsmannen synes å ha hatt den oppfatning, sier Coward i sin stevning, at «en landssvikers» bedrift ikke var gjenstann for normal forretningsførsel. Coward ble tilbudt å overta bruket igjen, men han nektet å gjøre det før forholdene ble brakt i orden igjen.

SOLBRISBAROMETRET står fremdeles meget lavt.

Forlaget melder i dag om at bare 142 har forskuddskjøpt boken.

## Krypskytteri —

— Forts. fra side 1 —

ter kan ihvertfall ikke jeg leve av og heller ikke skatte av. I året 1951 har jeg bl. a. fått 2 nye dresser av min tidligere nevnte bror. . . . . Men nå venter jeg at det offentlige snart skal gjøre noe annet enn bare prate og sende krav og gjøre noe positivt for å skaffe sine tidligere oftest dyktige og habile folk faste stillinger, så de kan ernære seg på en anstendig måte uten å motta hjelp fra slekt og venner. . . . . Jeg stiller herved min arbeidskraft til disposisjon for Oslo Ligningsråd da mer og mindre tilfeldige jobber er lite

fatternes fiende nr. 1 åpenbart i direktør Griegs person.

Den dagen Forfatterforeningen sprenges i bitene, der er for Hårdal Grieg og for de krefter innen foreleggernes krets som han er eksponent for. De styrkes i samme grad som foreningen svekkes, og etter sprengningen må forfatterne berede seg på å møte mer av det som nylig, med et lykkelig rim, ble sammenfattet i begrepet griegeri.

Og her kommer Francis Bull inn i bildet igjen.

I mer enn et kvart århundre har professoren sittet som formann i styret for Gyldendal Norsk Forlag. I en lang årrekke har han vært direktørens faste følge i Nasjonalteatrets styre. Men aldri har noe rykte antydnet at den englemilde litteraturhistorikeren har henfalt til personlig sektarisme eller gitt innpass i sitt fromme sinn for noen kjetersk tvil i troen på G. den allmektige.

Trekk nå ikke alt for raske slutninger. Ikke i drømme kunne det streife meg at den over alle grenser pyntelige professoren skulle stå i ledtog med Gyldendals direktør for å svekke forfatterne overfor deres arbeidsgjører. Francis Bull er en av «den gode viljes menn», ja han består nær sagt av lutter godvilje. Det hjelper bare så lite, når han intetanende blir et redskap for en vilje som er langt sterkere enn hans, men ikke så god.

Helge Krog bruker fargerike ord, men det tør i forfatterkretser neppe være delte meninger om at han — som så ofte før — har rammet spikeren på hodet og sagt det forløsende ord. Selvom nok atskillige forfattere av lett forståelige grunner øve til øye med diktoreren i Universitetsgaten neppe tør vedkjenne seg så formastelige meninger.

Men det er ikke bare i Forfatterforeningen man begynner å røre på seg i anledning av det øyensynlig mer og mer omsiggripende «griegeri». —

I siste nummer av tidsskriftet Norsk Landbruk er trykt en artikkel av professor Knut Breirem om «Kraftforbruk». Han sier der at vi i 1938 hadde en selvforsyning av matvarer på 47 pst., mens den i 1950 ligger mellom 40—45 pst.

Det må være klart for alle med normalt vet at når vi ikke produsere mere enn snaut halvparten av den mat vi trenger for å leve, så kunne vi ikke plutselig under krigen produsere over 100 pct. slik at det også ble noe til tyskerne.

Sannheten er at tyskerne rekvirerte noe mat som kjøtt og poteter, men i meget liten grad. Men samtidig fikk vi igjen fra Tyskland omtrent alt det vi trengte av korn og det vesentlige av fettrasjenen m. v. Sannheten er vi dere den at dersom ikke tyskerne hadde «fødd» oss under krigen ville det ikke vært igjen et eneste bymenneske til å feire «frigjøringen» i 1945.

«Inter arma silent musæ» fikk ikke fullgildskap under krigen. Hå oss fekk det vitenskapelige arbeidet så nokolunda gå sin gang, sa preces i Det kgl. Vitenskapers Selskap, professor Arne Bergsgaard på selskapets festdag i februar i år.

Her har man et sannhetsvitne, som ikke har latt seg forvirre av det forblinnede hat og som erkjenner, at også vitenskapen hadde kår under den tyske okkupasjon.

Tenk så også på Universitetets rektor under okkupasjonen, professor Adolf Hoel. I kraft av sin autoritet og sin ljevhet kunne han holde det gående og gi vitenskapens menn arbeidsro, inntil tåpelige sabotører ødelata det meste. Av dem var det også noen ved selve Universitetet, men de var ræd å fordømme den mann som reddet den frie forskning tross all pågang fra begge sider.

percat mundus», la han til. Mente han at når verden ennå ikke forgar, da er dette et tegn på manglende rettferdighet?

Vi kunne for hvert punkt som behandles i disse artikler komme inn på det tøv som ble prestert over Stortingets talerstol, men det ville føre for vidt. Hvert ord vi skriver er jo et samlet flammende protest mot Stortingets flertalls påstanne.

Mange gode nordmenn kommer sannheten om det store gross av NS-medlemmers forhold under okkupasjonen nærmere:

«Det kan vise seg at han har gjort sitt folk en velgjerning», sa professor Skeie om «at en av landets egne borgere påtar seg den i regelen utaknemmelige oppgave å fortsette i tjenesten», altså om sam arbeidsfolk, herunder NS-medlemmer.

Dr. Scharffenberg skrev i «Morgenbladet» 13. jan. 1948:

«Stort sett hadde okkupasjonsmakten mer skade enn gagn av sin forbindelse med NS».

Sjefdirektør N. Rygh uttrykte det således:

«Heldigvis ble vi reddet fra mange inngre», fordi tyskerne og NS sto mot hverandre».

Statsråd Johan Mellbye skrev i «Morgenbladet» 8. november 1945: «Jeg kjenner tilfeller hvor jeg med tryghet kan si at det er idealisme, offervilje for en sak som de har ment å ville verne om».

etter krigen, sier han. Så vet vi det! Herr Tråen gir også «nazistene» skylden. Kjenner Tråen til hvordan minister Fretheim slet i alle år for å holde landbruksproduksjonen oppe og for å få innførsel fra Tyskland av det vi trengte for å drive norsk jord. Og videre alt han slet for å holde de tyske rekvisisjoner av hester og andre driftsmidler mest mulig nede. Og det lykkedes for ham, slik at bl. a. pastor Traaen kom igjennom okkupasjonen uten å sulte ihjel. At han lever, kan han ikke takke Londonrømlingene for — De blokerer og bombet alt de orket!

Hvis De herr pastor Traaen, elsker sannheten, må De nå snarest beriktige Deres uttalelse fra Harsemsaken!

K. S.

I følge opplysninger Dagbladet har innhentet, skal det i Harz i Tyskland være omkring 100 barn etter norske soldater. Fra Slesvig-Holstein er det, etter hva feltprest Ulltveit forteller bladet, til den norske brigaden anmeldt 60 farskapssaker hittil. Sakerne fra Harz går over konsulatet i Hamburg.

Lier herredsrett ved sorenskriver Sandresen har avsagt dom i den første av de 40 farskapssaker som det tyske Jugendamt hittil har anlagt i Norge mot norske soldater. Den norske soldat ble dømt til å betale underholdningsbidrag til barnet. Ved Ringerike herredsrett er det fremmet en liknende sak.

Etter det opplyste, nærmer tallet på norske «okkupasjonsbarn» i Tyskland seg altså etpar hundrede.

Under okkupasjonen av Japan er det hittil født om lag 200,000 barn med japansk mor og amerikansk eller europeisk far blant okkupantene. Det japanske sosialdepartement har oppnevnt en komite som skal behandle den delikate sak.

Tidligere har det vært meddelt at de tre store vestmaktene i Vest-Tyskland har prestert henved 100,000 «okkupasjonsbarn». Det later altså til at demokratiske okkupanter også på dette område skal sette rekord!

# Mordet på 14581 plus 1 polske offiserer

## Det skjendige spill bak kulissene

Det er vår hensikt senere å gi en oversikt over mordene på de mere enn titusen offiserer i Katynskogen. Vi venter på den amerikanske undersøkelseskommissjons resultater og innses skal vi gjengi, hva den amerikanske journalist Donald Day skriver om denne sak i det svenske ukeblad «Fria Ord»:

En kommisjon av amerikanske kongressmenn har besøkt Europa for å samle vitneutsagn om mordet på de 14581 polske offiserer, som utgjorde befalskaderen i de polske styrker som kapitulerte for det kommunistiske Russland, da Stalin brøt inn i Polen 1939 og delte dette land med Hitler. Men det er ennå et mystisk dødsfall som bør utredes. Det gjelder en fremtredende polsk offiser og det står i den nærmeste forbindelse med Katynmordene.

Den offiser, som jeg tenker på, er general Ladislav Sikorski, som på den tiden var sjef for den provisoriske regjering i London.

Her følger de kjente fakta i saken:

I desember måned 1941 besøkte Sikorski Stalin i Moskva. Besøket var arrangert av den britiske regjering som så på dette møte som egnet til å forsterke det tilsynelatende vennskap mellom russerne og polakkene.

Russerne hadde allerede dengang lovet å frigi de polske fangene. Eng lendarne ville bruke dem som stridende tropper i Nordafrika.

Ved dette møte overbrakte Sikorski til Stalin en liste over mere enn 4000 polske offiserer, hvis skjebne ennå var ukjent. Noe senere, den 28. januar 1942, overleverte den polske Moskvaambassadør Kot ennå en note om denne sak. Det var den femtende i rekken som var sendt til det russiske utenrikskommisariat. Svaret ble som sedvanlig utilfrettsstillende. Noe senere ble Kot replasert av Romer.

Ennå et helt år fremover fortsatte den polske regjering i London og dens sjef, general Sikorski, sine bestrebelse for å få rede på hvor det var blitt av de polske offiserer. I april 1943 overrakte ambassadør Romer den 50. note i denne sak til sovjetregjeringen.

Bare noen dager senere, den 13. april, meddelte den tyske radio, at der tyske arme i Katynskogen, i nærheten av Smolensk, hadde fun-

net massegraver inneholdende tusener av polske offiserer.

Natten mellom 25. og 26. april kalte utenriksminister Molotov den polske ambassadør til sitt kontor. Der leste han opp for Romer en note med et bebreidende innhold, hvori han påsto at den provisoriske polske regjering forhandlet med den tyske regjering. På grunn av dette meddelt Molotov at sovjetregjeringen avbrøt forbindelsene mellom Polen og Sovjetsamveldet.

Dagen før denne oppsiktsvekkende samtale hadde den britiske regjering øvet press på general Sikorski og forlangt at han offisielt skulle avgi en uttalelse, hvori han skulle anklage tyskerne for å ha myrdet de polske offiserer. Sikorski skulle på denne måte tvinge til å gi sin støtte til Moskvas usannferdige påstann og til den britiske og amerikanske propaganda, som gjorde gjeldende at det var tyskerne og ikke russerne som var skyldig i den forferdelige forbrytelse.

Sikorski vegret seg bestemt mot å låne seg til dette, og dermed beseglet han selv sin skjebne.

Avbrytelsen av den diplomatiske forbindelse mellom Russland og Polen innvirket ikke på transporten av de overlevende polske soldater fra Russland til den nordafrikanske krigsskueplass. Transporten gikk over Persia. Akkurat som i dag Frankrikes tyske krigsfanger overleveres til general Eisenhower for å kjempe under det franske flagg i Indokina og Tunesien, så kjempet polakkene tappert under det britiske flagg først i Nordafrika og senere i Italia. Meget av den heltemodige krigsføringen i Nordafrika, deriblant det seige forsvar av Tobruk, ble utført av polske tropper. De fikk imidlertid aldri noen anerkjennelse for sin dåd av den britiske propaganda. De polske krigsfanger, som ble sluppet løs av russerne, fortsatte allikevel å kjempe for Eng-

land like til krigens slutt — og det gjorde de fordi England høytdelig hadde lovet å gjengi deres bedratte land friheten og selvstendigheten. Polakkenes lange kamp markeres av deres graver: en lang rekke helt fram til det avsluttende forrederi i Potsdamavtalen.

Jeg vil i denne sammenheng nevne at jeg i atskillige år i Warsjawa regnet meg som en personlig venn av Sikorski. Vi diskuterte ofte politiske spørsmål og jeg hadde intervjuer med ham for Chicago Tribune. Sikorski var forøvrig typen på en polsk adelsmann av høyeste klasse. Han tilhørte, kan man si, den type av offiserer som personifiseres av marskalk Mannerheim av Finland, general McArthur i USA og general Laidoner i Estland — den ærlige og uselviske krigerstatsmannen.

Neste gang jeg fikk vite noe om general Sikorski var, da jeg i en finsk avis, i juli 1943 fikk lese at han hadde besluttet seg for å besøke den nyopprettede polske arme i Kairo. Denne nyhet uroet meg og jeg uttalte til min hustru og mine venner den formodning, at Sikorski aldri ville komme tilbake til London med livet i behold. Hans forsvinnen fra den politiske arena var altfor ivrig ønsket av den britiske regjering som på alle måter anstrengte seg for å gjøre sin allierte i Moskva de tjenester som denne ønsket.

Kanskje hadde Sikorski selv en anelse om at han var truet av likvidering. Men kanskje trodde han at også den omstendighet at han reiste i selskap med sin vakre datter skulle holde hans fiender tilbake.

Den 2. juli 1943 holt Sikorski en mottakelse i det polske militære hovedkvarter i Kairo. Om kvelden satt han for siste gang sammen med sine venner på hotellets veranda. — Følgende dag fløy han sin død imøte. Men innen dette skjeddde s han til sitt selskap: Tanken på å fly tilbake til London skremmer meg på en måte.

I sin dokumentmappe medførte Sikorski rapporter fra polakker, som hadde sittet innesperret i Russland siden 1939 og som innehoit rapporter om at 14581 polske armeoffiserer var blitt myrdet av de russiske kommunister. Det var tydelig

prate og sende krav og gjøre noe positivt for å skaffe sine tidligere oftest dyktige og hable folk faste stillinger, så de kan ernære seg på en anstendig måte uten å motta hjelp fra slekt og venner. . . . .

..Jeg stiller herved min arbeidskraft til disposisjon for Oslo Ligningsråd da mer og mindre tilfeldige jobber er lite å bygge på. . . . .

..Altså venter jeg å få positivt beskjed fra Oslo Ligningsråd om hvor jeg skal henvende meg for å få fast stilling og inntekt som er mer konkret enn «skjønsmessig inntekt».

Uten positivt svar godtar jeg intet tilfeldig «skønn».

Ærbødigst  
N. N.

I parantes bemerket var min oppgitte inntekt i 1951 kr. 3360,00, hvilket vel er atskillig mer enn hva de alderstrygdede er henvist til å leve av.

av en viss betydning for mange at disse rapporter kom fram til London.

Fra Kairo fløy Sikorski til Gibralt. Der anbrakte englenderne ham og hans datter i et fly med en tsjekkisk pilot. Tsjekkerne elsket som bekjent ikke polakkene. Flyet gikk på vingene 4. juli 1943. En kort tid etter landet piloten uskadd i en fallskjerm etter å ha oppgitt flyet med de to ombord. Flyet forsvant i havet og kom aldri mere tilsyne. — Eiendommelig nok forsvant også den tsjekkiske pilot senere. Den britiske propaganda godkjente bare en summarisk notis om ulykken.

Sikorskis død kom, som jeg hadde forutsett, meget beilelig for den britiske regjering. Kort etter ga Churchill regjeringen sin offisielle anerkjennelse til den polske lydregjering som det kommunistiske Russland hadde organisert i Moskva. Den polske regjering i London hadde opphørt å eksistere.

Altså hadde det kommunistiske Russland myrdet 14581 polske offiserer i Katynskogen. Samtidig ble 1 polsk offiser myrdet over havet utenfor Gibraltar.

En gang i fremtiden, når polakkene igjen har fått friheten til å regjere i sitt ulykkelige og forrådde land, kommer de antakelig til å reise et minnesmerke over de 14581 ofre for den kommunistiske terror i Katynskogen. På dette monument bør også stå navnet general Ladislav Sikorski, for han var også et av ofrene.

Og la oss amerikanere heller ikke glemme at den amerikanske ambassadør i Moskva, W. Averell Harriman, gjorde en ekstra anstrengelse for å hjelpe kommunistteroristene i Moskva ved via radioen å spre den løgn at det var tyskerne som hadde begått ugjerningen i Katyn og at den samme Harriman også sendte sin datter til Katyn i selskap med noen amerikanske journalister d.v.s. korrespondent-propagandister) som gjorde hva de kunne for å hjelpe Roosevelt med å spre Moskvaløgnen om Katyn og dermed hjelpe Dear Old Uncle Joe.

Jeg studerer på hva Harriman og hans datter i dag tenker om disse bedrifter?